

TREBALL DE FI DE GRAU

Albergs, joventut i turisme.

**Anàlisi dels albergs de l'àrea urbana de Castelló com a
producte turístic.**

Sara Carda Fernández

Tutor: Vicente A. Querol Vicente

Grau en Turisme. 4t

Curs 2016-2017

ÍNDEX

1. Introducció.....	4
2. Agraïments.....	5
3. Objectius i justificació.....	6
4. Metodologia.....	7
5. Consideracions teòriques.....	8
5.1. Concepte d'alberg i tipologies.....	9
5.2. Història i evolució de l'alberguisme.....	10
5.2.1. Hostelling International -HI-.....	11
5.2.2. Els albergs a Espanya: Red Española de Albergues Juveniles -REAJ-	13
5.3. Perfil socio-demogràfic dels usuaris dels albergs.....	14
5.4. Característiques singulars dels albergs.....	16
5.5. El turisme juvenil.....	17
5.6. Funcionament dels albergs a nivell internacional.....	20
6. Anàlisi exploratòria dels albergs de l'àrea urbana de Castelló.....	23
6.1. Anàlisi dels discursos sobre la mobilitat i el viatge, educació no formal, participació juvenil i emancipació i la seua relació amb els albergs.....	24
6.2. Anàlisi d'ocupació i perfil d'usuari dels albergs.....	40
7. Propostes.....	55
8. Conclusions.....	57
9. Bibliografia.....	61
10. Annex.....	67

Resum

Aquest treball es centra en analitzar la situació actual dels albergs de l'àrea urbana de Castelló, concretament: l'alberg de la Mare de Déu de Gràcia de Vila-real, l'alberg juvenil Argentina de Benicàssim, l'alberg juvenil Mare de Déu del Lledó de Castelló i l'alberg de Santa Quitèria d'Almassora. L'anàlisi s'ha realitzat des d'un enfocament turístic i donat que els principals usuaris dels albergs són els joves, s'han abordat temes vinculats amb la joventut com la mobilitat, l'educació no formal, la participació juvenil i l'emancipació.

El fet de que els quatre albergs presenten una dinàmica diferent, quant a gestió, adscripció institucional, perfil d'usuari, etc., ens du a la reflexió sobre els beneficis de treballar conjuntament o per separat. Per això, i davant la possibilitat d'existir interessos turístics comuns en l'àrea urbana de Castelló, és necessari reunir esforços per part dels quatre albergs mitjançant la creació de sinergies, donant lloc a un producte global, que basant-se en la filosofia dels albergs, és a dir, la socialització, doni resposta a les necessitats dels joves, ajudi a posar en valor l'alberg com a establiment turístic i permeti dinamitzar l'àrea objecte d'estudi.

Paraules clau: Alberg juvenil, Socialització, Mobilitat, Educació no formal, Participació.

Abstract

We based our study on analyzing the current situation of Youth Hostels in the urban area of Castellón. We are going to focus on Mare de Déu de Gràcia Hostel in Vila-real, Argentina Youth Hostel in Benicàssim, Mare de Déu del Lledó Youth Hostel in Castellón and Santa Quiteria's Hostel in Almassora. This analysis was conducted from a tourist approach. Youth related topics such as mobility, non-formal education, youth participation and the emancipation have been the objective of our approach.

The fact that the four hostels have a different dynamic in terms of management, institutional affiliation, user profile, etc., leads us to consider that it is more beneficial to work together than separately. Therefore, in light of the possibility of a joint venture and common tourist interests in the urban area of Castellón, it is necessary to gather efforts by these four establishments through the creation of synergies and a global product based on the philosophy of these hostels, socialization and responding to the needs of the young people. This will help to put in value the hostel as a tourist establishment and allows to revitalize the area object of study.

Key words: Youth Hostel, Socialization, Mobility, Non-formal education, Participation.

1. Introducció

El turisme juvenil té un pes considerable a nivell global i suposa un segment d'elevada mobilitat. Segons l'OMT, entre els anys 2000 i 2010, el turisme juvenil va créixer des dels 136 milions de viatgers internacionals fins als 187 milions, representant el 20% del turisme global. Els ingressos per turisme d'aquest segment van arribar fins els 126.000 milions d'euros durant l'any 2010. El turisme jove mostra una forta resistència a les crisis, guerres i desastres naturals. D'aquesta manera, els ingressos per turisme d'aquest segment juvenil representen una xifra important.

Cal destacar que existeix una problemàtica a l'hora d'establir què es considera com a turisme jove, ja que cada país el defineix d'una manera distinta. Aquest sol estar comprès al nostre país entre la franja d'edat que va dels 16 als 35 anys, una extensió fruit de les dificultats d'accés a la vida adulta actuals. Açò mostra una dificultat a l'hora d'establir el concepte de "joventut" a una franja determinada. *WYSE Travel Confederation (World Youth Student and Educational)* dona la següent definició: "El turisme jove inclou els viatges independents, sense estar acompanyat per un pare o tutor personal, durant períodes de menys d'un any realitzats per persones d'entre 16 i 29 anys d'edat que estan motivades, en part o totalment, pel desig d'experimentar altres cultures, construir una experiència vital i/o beneficiar-se d'oportunitats d'aprenentatge formals o informals en un entorn que no és l'habitual¹".

Segons les previsions de l'OMT, cap a l'any 2020, hi haurà al voltant de 300 milions de viatges internacionals realitzats per menors de 30 anys. El mercat jove representa per tant, una gran oportunitat per al futur creixement del sector turístic. Hi ha moltes campanyes de màrketing que van dirigides exclusivament al sector juvenil, ja que per a aquests, els viatges són una mena d'entrada en contacte amb altres cultures, persones, una forma nova d'adquirir nous coneixements i desenvolupar-se professional i personalment.

Prenent com a referència la xarxa global d'albergs *Hostelling International*, a la qual estan associats 4.000 albergs juvenils en 80 països i que suma 38 milions de pernотacions anuals, aquesta va llançar una campanya amb l'eslògan "Say HI to the world", "Digues HOLA al món", concretament dirigida al públic jove i al seu interès per relacionar-se amb altres persones d'altres països i cultures (Canalis, 2013: 134-135).

Vist el present augment d'aquest tipus de turisme i tenint en compte la seua rellevància a nivell mundial, és on sorgeix la idea de realitzar aquest estudi, centrat en un tipus

¹ Les cites literals d'aquest treball han estat traduïdes al valencià per l'autora.

concret d'establiment turístic: els albergs, i particularment, els albergs situats a l'àrea urbana de Castelló. Tot i que els límits poden evolucionar amb l'evolució de les ciutats, aquesta àrea proposada en termes políticoinstitucionals abasta, en l'àmbit estricte, els municipis que conformen "l'Entorn de Castelló", que són: l'Alcora, les Alqueries, Almassora, Benicàssim, Betxí, Borriol, Borriana, Castelló de la Plana, Nules, Onda, Sant Joan de Moró, Vila-real i la Vilavella (Patecas, 2005: 156).

Els albergs de l'àrea urbana objecte d'estudi són quatre: l'alberg de la Mare de Déu de Gràcia de Vila-real, l'alberg juvenil Argentina de Benicàssim, l'alberg juvenil Mare de Déu del Lledó de Castelló i l'alberg de Santa Quitèria d'Almassora.

Tenint en compte l'estreta relació entre l'alberguisme i la joventut, es planteja la possibilitat d'elaborar iniciatives que promoguin la col·laboració conjunta dels diversos albergs, per tal de crear i oferir un producte turístic homogeni, capaç de brindar un turisme de qualitat, sobretot per als joves. Aquesta iniciativa de generació de sinergies i creació d'un producte global té com a finalitat la dinamització del territori, posar en valor l'alberg com a establiment turístic, que tothom pugui conèixer els albergs, especialment els més joves i conèixer la seua filosofia, basada en la socialització. Aquest producte global també serviria per a fomentar la mobilitat de les associacions que solen freqüentar sempre el mateix alberg. D'aquesta manera, podrien visitar els altres albergs i conèixer el territori que tenen ben a prop, però tal volta desconeguin.

En tot moment, s'és conscient de la complexitat que comporta una iniciativa d'aquest tipus, però pensem també, en lo beneficosa i favorable que resultaria tant per al territori com per als albergs i els seus usuaris.

2. Agraïments

M'agradaria aprofitar aquest espai per a expressar el més sincer agraïment a totes aquelles persones que d'alguna manera, formen part d'aquest projecte.

En primer lloc, vull agrair especialment a Vicente A. Querol Vicente, professor de la Universitat Jaume I i tutor d'aquest Treball de Fi de Grau, per la seua constant dedicació, col·laboració i suport prestats durant la realització d'aquest projecte. Per a mi ha sigut un plaer haver seguit les seues directrius i haver-me deixat guiar per ell. Així mateix, també m'agradaria agrair a tot el professorat que durant els quatre anys del Grau en Turisme m'ha transmès una sèrie de coneixements molt útils i necessaris per a una turismòloga, que sense dubte he pogut plasmar en aquest projecte.

D'igual forma, vull expressar el meu agraïment a totes aquelles persones (informants qualificats: directors d'albergs, regidors, tècnics en turisme...) que han dedicat el seu temps proporcionant-me informació i facilitant l'execució del treball.

Finalment, manifesto el meu agraïment als que han fet possible, finançant els meus anys d'estudi, la realització del Grau en Turisme i la seua consecució amb aquest treball final: els meus pares.

3. Objectius i justificació

Actualment, davant l'enorme potencial que representa l'allotjament en albergs juvenils i la seua circumstància a l'àrea urbana de Castelló, sorgeix aquest treball. I ho fa amb la intenció de dur a terme una anàlisi dels albergs, la seua dinàmica, que servirà de base per tal d'esbrinar cap on va orientat el futur d'aquests establiments.

L'objectiu principal d'aquest projecte és l'**anàlisi dels quatre albergs de l'àrea urbana de Castelló**. Aquesta anàlisi permet obtenir una visió personalitzada i actual de cadascun dels albergs per tal d'avaluar el seu funcionament quotidià. Aquesta dissecció més detallada ens aproxima a allò que tenen en comú, a allò que els diferencia i a fer-nos reflexionar sobre la importància de dur a terme un projecte en conjunt.

Quant als objectius específics, un d'ells és **aprofundir en la concepció, característiques i evolució dels albergs**. Es tracta d'incidir en l'origen dels albergs i la seua funció original, l'aprenentatge per observació directa, com un tipus d'educació innovadora lligada a un allotjament. També suposa examinar les singularitats dels albergs que els diferencien d'altres establiments turístics, no sols pels equipaments, sinó també per la seua filosofia. I a més, ressenyar l'evolució que han tingut, amb noves funcions afegides a l'original, com estimular la mobilitat dels alberguistes per tal de conèixer el territori, promoure l'educació no formal i fomentar la participació juvenil. Un altre dels objectius és **analitzar la demanda i formes de gestió d'aquests equipaments**. Açò implica estudiar a fons quin és el perfil d'usuari de cada alberg i quines són les seues expectatives i exigències, a més d'aprofundir sobre els diferents tipus d'administració d'un alberg. També es té com a objectiu **captar les actituds i opinions des de la gestió dels albergs**. En aquest sentit, es tracta de recollir totes les inquietuds dels dirigents dels diferents albergs, per tal de saber les necessitats d'aquests.

Per concloure, cal dir que aquest projecte és de plena actualitat, ja que molts dels temes abordats en el treball estan recollits en el projecte de Llei de Polítiques Integrals de Joventut, aprovat el 28 d'abril de 2017 pel Consell de la Comunitat Valenciana.

La meua experiència personal en albergs es redueix a l'estada en tres diferents: al del meu poble, a Vila-real, a Madrid i a Berlin. De les tres estades tinc molt bons records i vaig gaudir molt d'aquesta experiència. Arran d'açò, em vaig assabentar que al meu entorn hi ha una sèrie d'albergs, dels quals desconeixia el seu funcionament, gestió i utilització. Aleshores, em va nàixer la inquietud d'indagar sobre aquests i la seua dinàmica, vaig pensar que seria interessant realitzar un Treball de Fi de Grau on es tractaren tots els albergs de l'àrea urbana de Castelló. Finalment, la funció integradora i de socialització que poden jugar els albergs juvenils justifica una anàlisi de la seua dinàmica.

4. Metodologia

A continuació, s'exposa el procés metodològic utilitzat per a dur a terme el Treball de Fi de Grau, tant pel que fa a l'obtenció d'informació com del treball de camp realitzat.

El projecte s'ha iniciat amb una primera fase, l'elaboració d'unes consideracions teòriques que ens ajuden a contextualitzar l'objecte d'estudi: l'alberguisme i la seua relació amb la joventut. En primer lloc, s'ha considerat oportú definir el concepte d'alberg i les seues tipologies, A continuació, s'ha fet una revisió de la història i l'evolució de l'alberguisme, centrant-nos primer en la xarxa internacional d'albergs *Hostelling International* (HI) i posteriorment, en la Xarxa Espanyola d'Albergs Juvenils (REAJ). Tot seguit, es presenta el perfil socio-demogràfic dels usuaris dels albergs i després s'exposen les característiques singulars d'aquests. A continuació s'explica el turisme juvenil i per finalitzar, es detalla el funcionament dels albergs a nivell internacional.

Les consideracions teòriques s'han elaborat mitjançant la recopilació d'informació a partir de la recerca de llibres, publicacions, articles, informes, revistes, etc. També s'ha obtingut informació gràcies a pàgines web oficials, llibres *online* i premsa digital.

I la segona fase correspon a l'anàlisi exploratòria dels albergs de l'àrea urbana de Castelló, dividit en dos apartats: l'anàlisi del primer apartat deriva d'una sèrie d'entrevistes i per tant, és de caire qualitatiu. En aquest sentit, s'ha dut a terme una sèrie d'entrevistes obertes semi-estructurades a diferents informants qualificats (IQ) tant municipals (regidors i funcionaris de l'IVAJ) com privats (directors d'albergs). Les entrevistes realitzades estan estructurades en diversos blocs temàtics i (veure annex) a través dels quals s'analitzen diverses qüestions relacionades amb els albergs i la joventut. Es produeix una informació plasmada amb els testimonis, declaracions i opinions dels informants qualificats.

El segon apartat correspon a l'anàlisi d'ocupació dels quatre albergs, i per tant, és de caire quantitatiu. Les dades d'ocupació s'han obtingut gràcies a les estadístiques dels albergs, oficines de turisme, ajuntaments i estadístiques de l'Agència Valenciana de Turisme. Gràcies a aquestes dades s'han dut a terme gràfics plasmant l'ocupació anual, ocupació anual de caps de setmana, ocupació mensual, ocupació segons el tipus d'associacions, nombre d'alberguistes per lloc de procedència, modalitat d'alberguista, edat, sexe, gràfiques comparatives, etc. S'ha optat per aquesta estructura a l'anàlisi ja que s'incorpora informació puntual de les entrevistes per a entendre millor les dades quantitatives d'ocupació en alguns dels albergs.

Les dades han sigut analitzades amb l'objectiu de descriure la situació present dels albergs que ajudi a elaborar una sèrie de propostes per al seu possible desenvolupament futur, així com una sèrie de conclusions que permetin reflexionar i valorar sobre la situació actual dels albergs a l'àrea urbana de Castelló de la Plana.

5. Consideracions teòriques

L'objectiu d'aquest treball és realitzar una anàlisi dels albergs, i més en concret, dels albergs juvenils, com a un tipus particular dins de la indústria i serveis de l'allotjament. El fet de conèixer les característiques d'aquest tipus d'allotjament, les diverses activitats alberguistes, i en definitiva, entendre el funcionament d'aquests establiments serà útil per a descobrir quin camí els queda per recórrer i quin futur els espera.

En primer lloc, s'exposen les diferents accepcions de la paraula "alberg" i "alberg juvenil", tenint en compte les poques referències que hem trobat publicades al respecte.

A continuació, i per entendre correctament l'alberguisme com a activitat econòmica, considerem oportú fer una síntesi de la història de l'alberguisme i la seua evolució, tant a nivell mundial com nacional.

En tercer lloc, es realitza una anàlisi del perfil socio-demogràfic dels usuaris dels albergs, distingint entre *backpacker* i *flashpacker*.

Seguidament, es presenta una exposició de les característiques singulars dels albergs comparades amb les del sector hoteler tradicional.

Després, s'analitza la situació actual del turisme juvenil a Espanya, fent especial referència a la generació *Millennial*.

Per concloure les consideracions teòriques, es mostra el funcionament dels millors albergs a nivell internacional, posant exemples explícits d'algun d'aquests.

5.1. Concepte d'alberg i tipologies

En primer lloc, i per a delimitar el concepte d'alberg, s'exposen les accepcions que recullen diverses institucions culturals mitjançant les seues publicacions oficials, com són els diccionaris i enciclopèdies, entre altres.

Segons el *Diccionario de la Real Academia Española de la Lengua* (RAE), en la seua 23a edició, publicada a l'octubre de 2014, la paraula "albergue" consta de diverses accepcions:

1. *m. Lugar que sirve de resguardo o alojamiento a personas o animales.*
2. *m. Establecimiento hotelero para estancias cortas, generalmente situado en un lugar de paso o estratégico.*
3. *m. Establecimiento benéfico donde se aloja provisionalmente a personas necesitadas.*
4. *m. Acción y efecto de albergar o cobijar.*
5. *m. Desusado. Casa destinada a la crianza y refugio de niños huérfanos o desamparados.*

Tal com apunta el Diccionari Normatiu Valencià de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL), el mot alberg significa: "1. *m.* Establiment o edifici on es pot trobar allotjament. *Alberg per a indigents. Alberg de joventut*".

Segons el Diccionari General de la Llengua Valenciana, la paraula alberg vol dir: "s. *m.* Casa que serveix per a hostatjar-se. // Establiment hoteler en uns servicis mínims o de poca capacitat. // Casa a on s'acull provisionalment a persones necessitades. // Lloc que serveix de refugi per a passar la nit, refugi. // ant. Edifici, casa, vivenda".

Segons l'Enciclopèdia. cat, la definició d'alberg és la següent: "edifici, establiment, on una persona troba allotjament, tant si es tracta d'una dependència d'un establiment comercial (que cobra pel servei) com si és gratuït. Hom designa també com a albergs els refugis, les barraques, etc., ara que no siguin habitats".

També prenent com a font la Gran enciclopèdia catalana, trobem tres tipus d'albergs:

1. *Alberg nocturn: conjunt d'habitacions, generalment dependents del municipi, que serveixen especialment per a acollir a títol benèfic, durant la nit, aquells qui ho sol·liciten.*
2. *Alberg de turisme: establiment dedicat a hostatjar-hi viatgers i visitants turístics, que depèn de l'estat.*

3. *Alberg de joventut: establiment destinat a donar allotjament, per preus mòdics, als joves de diferents països. El primer establiment d'aquest tipus s'obrí el 1909 a Westfàlia. Des del 1945 hi ha una associació internacional, YHF (International Youth Hostel Federation), amb secretaria a Copenhaguen, a la qual han d'estar adherits els usuaris dels albergs.*

De les definicions anteriors es poden extraure una sèrie de conclusions bàsiques, la paraula alberg és un establiment on es pot trobar allotjament, té uns serveis mínims i uns preus prou assequibles. Més endavant s'ampliarà aquesta informació, ja que aquest estudi es centra especialment en un tipus d'alberg, l'alberg juvenil.

5.2. Història i evolució de l'alberguisme

L'origen del moviment alberguista juvenil es remunta a l'any 1884, amb la fundació del primer alberg juvenil per a estudiants i escolars durant l'Imperi Austro-hongarès. Karl Fischer, el fundador del moviment juvenil, conegut com *Wandervögel* (pardals emigrants), va afavorir l'any 1896 el desenvolupament d'una xarxa d'albergs senzills per a poder passar la nit durant les excursions educatives que duraven varies etapes, i que eren realitzades per escolars a càrrec dels seus monitors (Muñoz de Escalona, 2004: 112).

No obstant això, el precursor d'aquest moviment alberguista va ser Richard Schirrmann, un mestre alemany. Schirrmann era partidari de l'aprenentatge per observació directa, per la qual cosa solia impartir les seues classes portant als seus alumnes d'excursió i rutes de senderisme. Aquestes excursions podien durar diversos dies, durant els quals Schirrmann i els seus alumnes s'allotjaven en granges.

Durant l'excursió del 26 d'agost del 1909, el grup va quedar atrapat en una tempesta elèctrica. Van trobar un refugi en un edifici escolar en la vall del riu Bröl, on el director els va permetre utilitzar una aula i un granger els va donar un poc de llet per a sopar i un poc de palla per a dormir. La tempesta va durar tota la nit, i mentre els alumnes dormien, Schirrmann va romandre despert, pensatiu. Aleshores, va ser quan va tindre la idea de crear el moviment alberguista. Schirrmann (1909) va pensar que "les escoles d'Alemanya podrien ser molt ben utilitzades per a proporcionar allotjament durant els dies festius. Els pobles podrien tindre un agradable alberg juvenil, situat a un dia caminant d'un a l'altre, per a rebre a joves excursionistes" (Hihostels.ca, 2014).

En 1910, el mestre alemany va redactar un escrit on exposava les seues idees sobre "Volksschülerherbergen", és a dir, albergs per alumnes d'escoles públiques ordinàries. Segons ell, "dos aules serien suficients, una per a xiquets i una altra per a xiquetes.

Alguns pupitres es podrien apilar a un costat deixant així espai lliure per a posar 15 llits. Cada llit estaria comprès per un sac ple de palla i un coixí, dos llençols i una manta [...]. Als xiquets se'ls demanaria que tingueren net i ordenat el lloc on passaven la nit” (Schirrmann, 1910).

Amb aquesta publicació desenvolupa la idea d'utilitzar les escoles d'Alemanya com a allotjament temporal durant les vacances i com a infraestructura per a recolzar les excursions de senderisme i els viatges educatius. Així, es pretenia comptar amb una xarxa d'allotjament econòmic per als joves, una xarxa d'albergs juvenils que es trobarien a un dia de camí entre un poble i un altre.

En 1912 es va obrir el primer i autèntic alberg juvenil a l'antic Castell d'Altena, a Westfàlia. El castell va ser restaurat i equipat segons el disseny de Schirrmann, amb dos dormitoris amb lliteres de tres llits, una cuina, servicis i una sala de bany amb dutxes (Hihostels.ca, 2014).

Posteriorment, i després d'haver participat en la 1a Guerra Mundial, va desenvolupar l'expansió internacional de les seues idees: “els joves de tots els països podrien comptar amb llocs de trobada adequats on poder-se conèixer els uns als altres” (Graham, 1962).

El moviment alberguista juvenil va créixer ràpidament, sobretot al centre d'Europa. En 1913 es van registrar 83 albergs i 21.000 nits. En 1921, les pernoctacions arribaren a 500.000 i a l'estiu de 1931, hi havia 12 associacions d'albergs juvenils a Europa, operant un total de 2.600 albergs, però hi havia molt poc contacte entre les associacions. Tot açò va canviar el 20 d'octubre de 1932, quan es va celebrar la primera Conferència Internacional del Moviment Alberguista a un hotel d'Amsterdam. Hi assistiren representants d'11 associacions d'albergs: Bèlgica, Txecoslovàquia, Dinamarca, Anglaterra i Gales, França, Alemanya, Irlanda, Països Baixos, Noruega, Polònia i Suïssa. Aquesta conferència va marcar el naixement de la Federació Internacional d'Albergs Juvenils (*International Youth Hostels Federation, IYHF*), (Hihostels.ca, 2014).

Richard Schirrmann va ser el seu primer president. Des de 2006, la *IYHF* opera amb el nom *HI*, és a dir, *Hostelling International* (Hostelling International, 2016).

5.2.1. Hostelling International – HI –

Des del seu naixement en 1932, *Hostelling International* s'ha convertit en una de les organitzacions de membres internacionals sense ànim de lucre més importants del món per a joves. Els seus membres són les Associacions Nacionals d'Albergs de tot el món. Està associat a *Global Sustainable Tourism Council* (GSTC) o el Consell Mundial de

Turisme Sostenible² (Hostelling International, 2016). Col·labora amb programes culturals de la UNESCO (Injuve, 2014)³. És membre de l'organització *World Youth Student and Educational Travel Confederation* (WYSE)⁴ i participa en projectes d'intercanvi d'habilitats amb *STAY WYSE*⁵ (WYSE Travel Confederation, 2016).

Segons apunta Brianda López⁶ en el "X Encuentro de Directores de Albergues Juveniles Reaj", *Hostelling International* compta amb 4 milions de socis i proporciona al voltant de 34'7 milions de pernотacions anuals mitjançant una xarxa de més de 4.000 albergs juvenils repartits en 89 països. Disposa de 330.000 llits per tot el món, rep 11 milions de visites a *hihostels.com* i genera uns 500 milions de "£" de beneficis anuals a la xarxa (López, 2015: 6-7).

Cal dir que és obligatori el carnet d'alberguista per accedir a qualsevol dels 260 albergs de REAJ⁷ en Espanya. A nivell internacional, l'obligatorietat depèn de cada país. En alguns països no és obligatori, però es fa un descompte del 10% en l'allotjament als que tinguin el carnet d'alberguista. Com la REAJ està afiliada a *Hostelling International*, el carnet d'alberguista serveix per allotjar-se tant als albergs espanyols com als internacionals de *Hostelling International*. A més a més, mostrant una filosofia integradora d'edats i formes de viatjar, ofereix quatre tipus de carnet: el jove, el d'adult, el familiar i el de grup (REAJ, 2016).

Els objectius de *Hostelling International* són oferir albergs que compleixin els nivells de qualitat assegurats, que garanteixin una selecció d'allotjament segura i de bona qualitat en entorns agradables a preus assequibles. També es pretén fomentar el turisme ampliant la xarxa d'albergs a nous llocs i països, aplicant en tots ells els mateixos

² Global Sustainable Tourism Council (GSTC): associació internacional creada en 2010 dedicada a fomentar les pràctiques de turisme sostenible arreu del món (www.hihostels.com/es/pages/400).

³ Injuve: Institut de la Joventut a Espanya. És un organisme públic, adscrit al Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, la seua activitat principal consisteix en promoure activitats en benefici dels joves (www.injuve.es/conocenos/injuve).

⁴ World Youth Student & Educational (WYSE) Travel Confederation: organització mundial creada en 2006 sense ànim de lucre, dedicada a la promoció i desenvolupament d'oportunitats per als joves, els estudiants i la indústria de viatges educatius (www.wysetc.org/about/).

⁵ STAY (Safe Travel Accommodation for Youth) WYSE: associació mundial sense ànim de lucre creada en 2006, representa el sector d'allotjament en viatges per a joves (www.staywyse.org/about/).

⁶ Brianda López Gómez-Senent, directora de sostenibilitat de Hostelling International (uk.linkedin.com/in/brianda-lopez-gomez-senent-b6b20925).

⁷ REAJ: Red Española de Albergues Juveniles. Va ser creada l'any 2000 i és l'associació espanyola d'albergs juvenils afiliada a Hostelling International. Gràcies al recolzament que rep de l'INJUVE i de les CCAA permet als joves utilitzar més de 4.000 albergs de tot el món (www.reaj.com/sobre-reaj.html/).

sistemes de treball i nivells de qualitat. A més a més, també s'esforça per fomentar l'esperit alberguista, amb instal·lacions adequades que possibiliten que persones de diferents països, cultures, religions... puguin compartir experiències i realitzar un intercanvi cultural en un ambient agradable (*Hostelling International*, 2016). D'altra banda, té marcat uns objectius a seguir en la seua política de turisme sostenible (REAJ, 2016).

5.2.2. Els albergs a Espanya: Red Española de Albergues Juveniles – REAJ –

En referència a l'origen de l'alberguisme a Espanya cal remuntar-se a un article publicat pel diari *El Sol*-el 23 d'octubre de 1927- pels arquitectes Carlos Arniches Moltó i Martín Domínguez Esteban, en el qual proposaven fomentar el turisme amb automòbil particular mitjançant la promoció d'albergs per a automobilistes. Van publicar les característiques i la proposta gràfica del prototip d'alberg, però, en un principi, no va ser construït.

En 1928, l'organisme de promoció turística a Espanya, El *Patronato Nacional de Turismo* (1928-1939) va reprendre aquesta idea i va propiciar la formació d'una xarxa hotelera estatal que diferenciava els establiments hotelers en paradors, hostals, refugis i albergs de carretera (Rodríguez, 2013: 224).

Es va promoure la construcció de dotze albergs de carretera iguals. La peculiaritat d'aquests albergs va ser l'estandardització dels seus edificis, basada en un model d'alberg que, es pogués construir ràpida i econòmicament, i que pogués adaptar-se fàcilment a les característiques geogràfiques de cada emplaçament (Rodríguez, 2013: 235). Els terrenys dels albergs devien situar-se prop de la carretera i comptar amb una parcel·la de 2.100 m². L'edifici de l'alberg tenia 2 pisos: una planta baixa de 335 m² per al servei domèstic, una primera planta de 250 m² amb huit habitacions per a viatgers (dotze places) i un soterrani de 20 m² per a despensa i bodega. També comptava amb una construcció de 30 m² destinada a llavador i sortidor de gasolina. Amb aquest model es van construir i inaugurar huit albergs, entre ells, el de Benicarló (Castelló) en juny de 1934 (Rodríguez, 2013: 237-238).

Des de 1940, el *Frente de Juventudes* i la *Sección Femenina*⁸ s'encarregaven de crear i gestionar una xarxa de col·legis menors, residències, campaments, albergs, altres

⁸ Frente de Juventudes i Sección Femenina: organismes que formaven part del *Ministerio de la Secretaría General del Movimiento* durant el franquisme ([http://www.arxiuregnedemallorca.com/images/documentos-pdfs/fondos-documentales/cuadro-de-clasificacion/2-archivos-publicos-contemporaneos/2-archivos-de-la-administracion-del-estado/3-dp-de-la-secretaria-general-del-movimiento-\(castella\).pdf](http://www.arxiuregnedemallorca.com/images/documentos-pdfs/fondos-documentales/cuadro-de-clasificacion/2-archivos-publicos-contemporaneos/2-archivos-de-la-administracion-del-estado/3-dp-de-la-secretaria-general-del-movimiento-(castella).pdf))

instal·lacions recreatives... Amb la desaparició dels organismes anteriors en 1977, els col·legis menors es van convertir en residències juvenils i albergs juvenils. Per a la gestió i explotació d'aquests centres al servei de la joventut, es va crear l'Institut de la Joventut en 1977 (Rodríguez, 2007). Cal significar que a Castelló de la Plana, de manera informal, perduren aquests noms de *col·legi menor*, com ara l'alberg objecte d'anàlisi.

Entre 1983 i 1989, l'INJUVE va traspasar les infraestructures i les competències a les diferents comunitats autònomes. Pel que fa a la xarxa d'albergs juvenils, gran part d'ells es van rehabilitar i amb instal·lacions més modernes, hui en dia formen part de la REAJ. Fins 1997, la REAJ va ser gestionada per l'INJUVE, però, a partir d'eixe any es va crear un Consorci de Comunitats Autònomes que s'encarrega de gestionar-la i de les relacions amb *Hostelling International* (Comas, 2007: 66-67).

Segons apunta Sergio Montoya Ruiz de Angulo⁹, en el "X Encuentro de Directores de Albergues Juveniles Reaj", REAJ és la segona associació més important de *Hostelling International* a Europa. Té més de 275 albergs juvenils, amb una capacitat de més de 30.000 llits, proporciona casi 3 milions de pernотacions anuals i compta amb 100.000 socis cada any. Els albergs de REAJ reben 2.5 milions de turistes i generen més de 200.000.000 € de beneficis anuals. Els objectius de REAJ són promoure la mobilitat mitjançant els albergs juvenils i difondre l'alberguisme com una opció d'allotjament econòmic i de qualitat (Montoya, 2015: 3,4,12). Cal dir que a nivell autonòmic, existeix la Xarxa Valenciana d'Albergs Juvenils, gestionada per l'IVAJ (Institut Valencià d'Albergs Juvenils), englobada al mateix temps a la REAJ i a HI. En aquesta xarxa es troben tant els albergs de titularitat pública, el albergs de l'IVAJ, com els de titularitat privada (IVAJ GVA JOVE, 2011). Una volta sintetitzada l'evolució a nivell internacional i estatal dels albergs, passem a descriure els perfils dels i les alberguistes.

5.3. Perfil socio-demogràfic dels usuaris dels albergs

Cal esmentar que els usuaris dels albergs presenten diferents denominacions: *mochilero* o *backpacker*, alberguista, *independent travel*, *young tourist*, i més recentment *flashpacker*. Però, en general, i per entendre el perfil sociodemogràfic d'aquells usuaris, podem distingir entre *backpacker* i *flashpacker*.

El concepte de *mochilero* al·ludeix a un tipus de turista que ell mateix es gestiona el viatge, sol ser de llarga duració, amb diversos destins i als que arriba mitjançant un itinerari flexible. També sol associar-se amb viatgers amb un pressupost més ajustat, i

⁹ Sergio Montoya Ruiz de Angulo: gerent de REAJ (noticias.reaj.com/la-secretaria-de-estado-de-turismo-se-reune-con-la-red-espanola-de-albergues-juveniles-reaj/).

fan un ús alternatiu al turisme convencional, amb possibilitats de relacionar-se amb altres viatgers. Aquests, en general, rebutgen classificar-se com a turistes i solen buscar un contacte més profund amb la natura dels llocs que visiten. Segons Martín-Cabello, en algunes publicacions aquests turistes són anomenats de diferents formes: viatgers, vagabunds, rodamóns, viatgers de llarga duració, etc., però allò més comú és anomenar-los: *mochileros*.

S'ha de destacar que la popularització d'aquest fenomen, el turisme de motxilla, es deu a les següents causes en una part del món occidental: l'aparició d'un mercat de treball post-fordista flexible i amb ocupació abundant per als joves qualificats; la reducció del cost del viatge gràcies a les línies aèries de baix cost; la influència dels mitjans de comunicació, les noves prestacions d'internet i també la cultura de l'any sabàtic abans d'incorporar-se a la vida adulta, típic del Regne Unit, Austràlia, Canadà i Nova Zelanda. Així doncs, aquest turisme es caracteritza per ser més flexible, lliure i personalitzat, en contraposició al turisme de masses (Martín-Cabello, 2014: 167-168).

En 2003, Anders Sørensen¹⁰ va realitzar un estudi sobre el perfil sociodemogràfic dels turistes motxillers internacionals, l'origen dels quals és occidental. Procedeixen d'Amèrica del Nord, Nova Zelanda, Austràlia, Europa (més del nord que del sud), Israel i en progressió creixent, del Japó. L'edat oscil·la entre els 18 i els 33 anys, tot i que el grup més nombrós està entre els 22 i 27 anys, amb major predomini dels de 27 anys. Solen ser més homes que dones, la majoria tenen estudis universitaris o pensen cursar-los prompte. El viatge sol durar entre 2 i 18 mesos, sent 1 any el període més comú. Solen viatjar sols o amb un acompanyant i el viatge es produeix amb etapes de la vida com el fi dels estudis, un divorci o el període de transició d'un canvi de treball (Sørensen, 2003: 852).

D'altra banda, pel que fa als *flashpackers*, són aquells que solen tindre una edat més avançada, entre 30 i 45 anys, amb majors ingressos al treballar i són independents econòmicament. Acostumen a realitzar viatges més curts, en condicions de major confort i seguretat. Estan equipats amb l'última tecnologia (càmera rèflex, *smartphone*, portàtil o *tablet*) i busquen comoditats extremes (com internet o bany privat), però que no volen renunciar a l'ambient que es respira als albergs i a l'esperit viatger i aventurer que comprèn ser un motxiller. En conclusió, els *flashpackers* són antics joves motxillers que

¹⁰ Antropòleg e investigador al Centre d'Investigació Regional de Turisme en Dinamarca. Les seues activitats d'investigació es centren en els *backpackers*, les guies de viatge, el turisme rural, els mercats de generació i el turisme a les zones perifèriques (<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S016073830300063X>)

segueixen volent tindre aquest tipus de turisme lliure i aventurer, però disposant d'un major pressupost, menys temps per a viatjar i busquen certs avantatges en l'allotjament (Martín-Cabello, 2014: 170).

L'aparició d'aquests viatgers es deu als canvis en la demografia occidental, que comporta un retràs a l'hora de casar-se i de tindre fills, junt a un nivell econòmic major i a l'augment de les vacances remunerades (Hannam i Diekmann, 2010: 2).

Així mateix, els *backpackers* tenen en comú amb els *flashpackers* les ganes de conèixer cultures locals i altres persones, buscant un turisme d'experiències, sense tindre fixada una ruta determinada i prenent decisions d'on anar de forma espontània (Cobeña, 2014).

5.4. Característiques singulars dels albergs

Sánchez i López¹¹ (2010, p.43) defineixen els albergs juvenils com:

Aquells establiments oberts que presenten el servei d'allotjament turístic ocasional, sense caràcter de residència permanent, de forma professional, habitual i mitjançant preu en habitacions, ja siguin aquestes individuals, dobles o col·lectives, a joves o demás usuaris en general que es troben, en tot cas, en possessió del corresponent carnet que els acrediten com alberguistes.

Les característiques singulars dels albergs respecte a l'àmbit hotelier tradicional són les següents:

a- El producte ofert. Segons Borrego (2011, p.17) "l'ús per un temps determinat d'una unitat productiva", l'habitació d'hotel en el cas general, i la plaça individual o llit en el cas específic de l'alberg.

b- El preu baix en la majoria dels albergs.

c- El concepte d'alberg juvenil o *youth hostel* està reservat als establiments associats a *Hostelling International*. Els seus clients s'acrediten a través d'un carnet de soci emès per aquesta xarxa i per les seues associacions nacionals esteses per tot el món.

d- No hi ha límit d'edat per als usuaris i socis, encara que els preus dels carnets de soci varien segons l'edat del client. Hi ha diverses modalitats de carnets: juvenil (de 14 a 29 anys), adult (de 30 anys endavant), per a grups i familiar. Els preus més econòmics normalment s'apliquen al carnet juvenil.

¹¹ Mª Ángeles Sánchez i Antonio López de Ávila: investigadora i director, respectivament, del Tourism Research Center at IE Business School.

e- Oferiment de serveis extra-hotellers distints al sector hotelier tradicional (lloguer de tovalles i roba de llit, taquilles i llavadores, ús de cuina compartida, etc.).

f- En general i d'acord amb les polítiques de salut pública, no s'ofereixen begudes alcohòliques ni tabac.

g- Major interacció entre els usuaris que en un hotel tradicional. Oportunitat de convivència i aprenentatge multicultural gràcies a l'existència de zones i servicis comunitaris.

h- En determinades èpoques de l'any, alguns albergs (els públics) també solen utilitzar-se com a residència, colònia, campament escolar o universitari (Agabo, Escobar i Lobo, 2012: 638-640).

En referència a aquesta última peculiaritat, cal ressaltar dos dels albergs objecte d'estudi d'aquest projecte. L'alberg de la Mare de Déu de Castelló funciona com a alberg juvenil durant un mes a l'any i com a residència d'estudiants la resta de l'any. I l'alberg d'Almassora, durant l'any 1992, va servir com a centre d'acollida per als refugiats de la guerra dels Balcans (Rodríguez, 2015).

5.5. El turisme juvenil

Per poder parlar del turisme juvenil, primer s'ha d'entendre la situació actual que viuen els joves espanyols, afectats per un procés de precarització que dura anys al qual se li afegeix la recessió econòmica. Actualment, la societat espanyola es caracteritza per la precarietat laboral, el retrocés de l'estat del benestar i l'augment de la desigualtat social. Aquest context respon a dos motius: la conjuntura actual provocada per la crisi econòmica iniciada el 2008 i la estructura d'un règim de benestar dèbil. En aquest entorn, la incertesa envolta les expectatives de vida del joves espanyols (De Marco i Sorando, 2014: 10).

Segons dades de l'Enquesta de Població Activa del primer trimestre de 2017, hi ha 4.255.000 parats a Espanya (INE, 2017: 5). A data de març de 2017, la taxa de desocupació dels espanyols menors de 25 anys és del 41'7%, sent els homes un 42'6% i les dones un 40'6% (Datosmacro.com, 2017).

Altra problemàtica és que els joves espanyols tenen una emancipació tardana, és a dir, viuen en casa dels pares fins que la situació econòmica del jove ho permet, condicionada per la seua incorporació al món laboral. Durant la crisi, l'estada en la casa familiar es perllonga, ja que les precàries condicions laborals així ho recomanen,

provocant una dependència econòmica dels pares i la incapacitat del jove per formar una família pròpia (De Marco i Sorando, 2014: 23-24).

En general, tots aquests factors que s'han mencionat, provoquen que el sector compost pels joves sigui un sector poblacional de poder adquisitiu limitat. En particular, el segment del turisme juvenil és un segment que opta per ofertes i activitats assequibles, pel que moltes vegades és necessari buscar noves opcions i fórmules diferents que permetin la seua mobilitat. Per això, el *hostel* s'ha convertit en el tipus d'allotjament preferit dels joves (Conte, 2008: 8).

Parlar de turisme juvenil és parlar sobretot, en aquest moment, de la "generació *Millennial*", terme que va ser definit pels assagistes Neil Howe i William Strauss¹² com: "el segment de consumidors del món desenvolupat, format pels joves nascuts entre 1982 i principis de la dècada dels 2000" (Howe i Strauss, 2000: 4).

Els *Millennials* s'estrenen com a consumidors adults a principis del segle XXI i presenten uns trets molt peculiars que els diferencien de les anteriors generacions: la generació del *babyboom* i la generació X.

Els *Millennials* són molt conscients de la globalització, ja que formen part activa d'ella, i les tecnologies de la informació formen part del seu estil de vida. Són més conscients de que viuen en un món interconnectat, i hui en dia la crisi està colpejant-los severament.

Als *Millennials* se'ls acusa de ser molt individualistes, però saben treure el màxim partit a les xarxes socials. Són una generació que ha crescut amb les reserves on-line, *YouTube*, les *low cost*, els *blogs*...

Una enquesta realitzada als *Millennials* de tot el món per la *World Youth Student & Educational (WYSE) Travel Confederation* va assenyalar tres característiques bàsiques dels joves viatgers. La primera és que després del preu, el factor més decisiu a l'hora d'escollir un producte o servei, és la capacitat per a reservar *on line* mitjançant dispositius mòbils, ja que els joves cada vegada reserven menys des de l'ordinador i més des dels *smartphones* i *tablets*. La segona característica és que més del 70% dels joves consumidors consulten comentaris i opinions d'internet abans d'emprendre un

¹² Assagistes nord americans autors del llibre *Millennials Rising: The Next Great Generation*, publicat l'any 2000, on expliquen el concepte de generació *Millennial*.

(https://books.google.es/books?id=To_Eu9HCNqIC&pg=PA3&hl=es&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false)

viatge. I la tercera és l'auge d'utilització de xarxes socials durant el viatge front a altres formes de comunicació, com són les cridades telefòniques.

Si hi ha un allotjament creat especialment a imatge dels *Millennials*, eixe és l'alberg o també anomenat *hostel*. Cal dir que aquests joves han influït notablement en el disseny i funcionament dels albergs de nova generació que s'estan expandint arreu del món.

Segons Yolanda del Peso, assistenta de màrketng *on line* de Hostelbookers¹³, la indústria dels albergs ha experimentat un gran creixement durant els últims anys a causa de que les últimes generacions tenen unes necessitats en continua evolució, i la idea d'alberg ha anat variant per tal de satisfer dites necessitats. Els *Millennials* que utilitzen els albergs solen ser persones amb inquietuds, curioses, creatives i apassionades, la qual cosa ha possibilitat l'aparició d'una gran varietat de *hostels* per a demostrar que encara que siguin allotjaments econòmics, també poden ser autèntics, moderns i diferents.

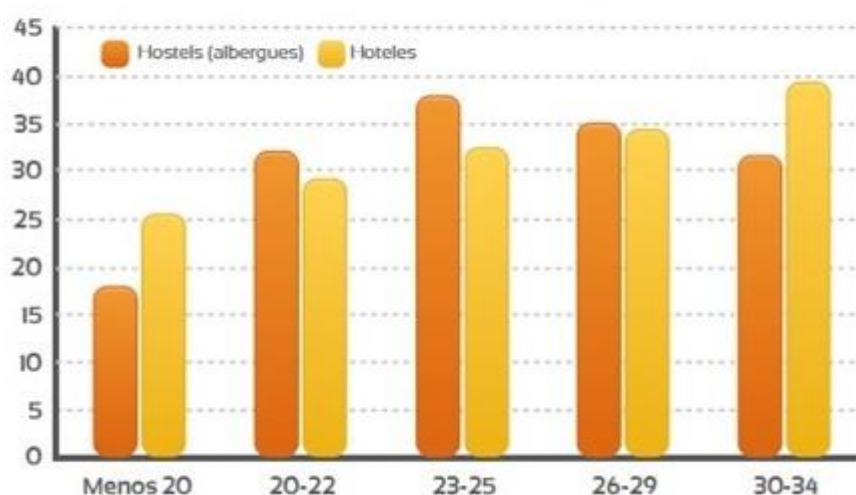
Els *hostels* ofereixen un disseny colorit, innovador i inclús temàtic, a més, molts d'ells posseeixen terrasses, bars i zones comuns espaioses on poder realitzar múltiples activitats i poder relacionar-se els uns amb els altres. Encara que als *Millennials* els agradi compartir zones d'ús comú, pareix ser que també els agradi mantenir un clima de privacitat, és per això que la intimitat està guanyant importància i molts *hostels* ofereixen l'oportunitat de poder allotjar-se en habitacions privades. D'aquesta manera els albergs estan oferint un servei que habitualment es lligava de forma exclusiva als hotels, poc a poc han anat evolucionant (De la Rosa *et al.*, 2013: 5-8).

Segons estudis realitzats per WYSE, les principals motivacions dels joves viatgers són: explorar noves cultures, augmentar els seus coneixements, conèixer la forma de viure en altres països, conèixer amb la població local i conèixer-se a si mateix. En general, allò que més els interessa durant els viatges és el contacte amb altres cultures (Conte, 2008: 10).

¹³ Hostelbookers: únic portal independent per a reservar hostals i albergs sense càrrec addicional per reserva (www.es.hostelbookers.com/)

Gràfic 1

Los alojamientos preferidos por los viajeros independientes de 18 a 34 años de edad

Font: WYSE Travel Confederation

Segons aquest gràfic publicat en la revista Hosteltur, es pot observar una comparativa entre les preferències dels joves viatgers de 18 a 34 anys a l'hora d'escollir entre els *hostels* i els hotels. Com s'aprecia, la preferència per l'hotel és major en els intervals de menys de 20 anys i els de 30-34. Per contra, als intervals centrals (20-22, 23-25, 26-29) els joves es decanten per allotjar-se en albergs. Possiblement, l'interval d'edat de menys de 20 anys siguin joves acompanyats dels seus pares, per això opten per aquest tipus d'allotjament més "familiar", i l'interval de majors de 30-34 siguin persones amb més poder adquisitiu. Els intervals situats entre els 20-29 anys d'edat, són persones joves, probablement amb menor capacitat econòmica i amb ganes de viure un altre tipus d'experiències i per això, possiblement, prefereixin els albergs abans que els hotels (Elaboració pròpia, 2016).

5.6. Funcionament dels albergs a nivell internacional

Els albergs, en general, són allotjaments econòmics dirigits a un públic jove, que ofereixen diversos tipus d'habitacions (dobles, triples, mixtes, separades per sexes, etc.). En la majoria dels albergs es poden trobar espais habilitats per a l'ús comú dels usuaris (Ajuntament de Barcelona, 2016).

Els albergs poden pertànyer a xarxes, siguin nacionals o internacionals, o bé ser albergs independents. Les xarxes més importants, com per exemple HI, posseeixen la seua pròpia central de reserves on-line, on els seus afiliats poden dur a terme les reserves. Formar part d'una xarxa comporta haver de complir certs requisits i normes de qualitat.

Açò garanteix als usuaris un servei prou homogeni als *hostels* afiliats a certes xarxes. Algunes cadenes ofereixen la possibilitat d'afiliar-se mitjançant la compra d'un carnet d'alberguista, amb validesa per a un any. Aquest carnet permet obtenir descomptes i beneficis als albergs de la mateixa xarxa, a més dels comerços/establiments afiliats que col·laboren amb aquesta (Conte, 2008: 38-39). Cal dir que alguns albergs fora de temporada, accepten clients no afiliats, pagant un preu un poc més elevat. A més, també hi ha albergs que encara que pertanyen a la xarxa, no exigeixen el carnet de soci (Ajuntament de Barcelona, 2016).

Els albergs juvenils independents normalment són dirigits pels seus propietaris. Açò els atorga un toc especial i personal, ja que la majoria d'aquests establiments són empreses familiars. El fet de no pertànyer a una xarxa comporta desavantatges quant a la promoció de l'establiment a més dels descomptes i beneficis.

Una bona opció és afiliar-se a una central de reserves on-line, com per exemple *Hostelworld Group*¹⁴ que permeten una ràpida i fàcil difusió per als albergs independents (Conte, 2008: 38-39).

A continuació, per descriure el funcionament d'algun dels albergs de major prestigi a nivell internacional, cal dir que els *hostels* de hui en dia ja no són els albergs de tota la vida, austers i incòmodes. Les noves tendències mantenen els avantatges de l'alberg tradicional, però milloren els seus punts dèbils. Ofereixen noves comoditats i es mima l'arquitectura. La demanda busca *hostels* de disseny bàsic, però exclusiu. Un bon exemple és el famós *Berchtesgaden Youth Hostel*, un alberg situat als Alps de Baviera (Alemanya) que va ser dissenyat per l'estudi d'arquitectura LAVA. El resultat ha sigut un *hostel* reconvertit en un espai ecològic, organitzat en zones de colors. Sota l'aspecte tradicional d'aquest alberg, s'ha creat un espai imaginatiu en un entorn natural, amb vistes espectaculars (Fanjul, 2012).

Un altre alberg modern e innovador és *Jumbo Stay*, situat a Estocolm (Suècia). És l'únic *Jumbo Boeing 747-200* convertit en un allotjament de luxe. Aquest *hostel* disposa de 76 llits distribuïts en 33 habitacions individuals, dobles, triples o quàdruples. Les habitacions més luxoses estan situades en la coberta superior de l'avió, on la cabina ha sigut transformada en una *suite* amb bany privat (Hostelworld, 2016). Al tractar-se d'un allotjament temàtic, li dona un toc molt especial.

¹⁴ *Hostelworld Group*: plataforma o central de reserva d'albergs on-line a nivell global, que inclou [Hostelworld.com](http://www.hostelworldgroup.com), [Hostelbookers.com](http://www.hostelbookers.com) i [Hostels.com](http://www.hostels.com). (<http://www.hostelworldgroup.com/about-us/company-overview>).

Oops! Hostel a París (França) és un alberg econòmic, però de luxe. Té una bona ubicació i ha sigut escollit entre un dels 10 millors *hostels* del món, segons el diari *The Guardian*. Amb habitacions petites però amb encant, destaca el treball realitzat pel decorador Philippe Maidenberg i la decoradora gràfica Daniela Millas, tant en el colorit de les parets com en el disseny dels banys (Fanjul, 2012).

En ple centre de Porto (Portugal) es troba el *Gallery Hostel*, aquest alberg de luxe és una casa tradicional d'Oporto de l'any 1906, rehabilitada, que combina elements antics amb els més moderns. Conté una galeria d'art pròpia, i la clau del seu èxit es deu principalment a la fusió del concepte d'allotjament amb les seues obres d'art originals. És el lloc ideal per al turista que li agradi el disseny i la cultura (Gallery Hostel, 2016).

La central de reserves on-line *Hostelworld* celebra anualment els *Hoscars*, uns premis atorgats als millors *hostels* del món segons diverses categories, on els usuaris puntuen els següents paràmetres: qualitat-preu, seguretat, localització, personal, ambient, neteja i instal·lacions. Així doncs, *Adventure Queenstown Hostel*, localitzat a Nova Zelanda, ha rebut el primer premi en millor localització i millors instal·lacions del món. La singularitat d'aquest alberg és que s'han basat en haver recollit les millors idees dels *hostels* de molts països diferents i posar-les en pràctica en aquest establiment (Hostelworld, 2016).

HostelBookers celebra anualment els seus premis a l'excel·lència i, segons les valoracions dels seus clients, Espanya és un dels quatre països que ha rebut més premis. Barcelona és la ciutat amb major nombre d'albergs guardonats a nivell mundial. Amb l'augment de l'allotjament *low cost* hi ha albergs que competeixen amb hotels de luxe, com és el cas de l'alberg *Centric* a Barcelona, situat en un edifici modernista reformat, que pertany a la cadena *Equity Point*. Aquesta cadena es caracteritza per complir un nivell alt de qualitat, prioritzant la ubicació, la neteja i la seguretat. La peculiaritat d'aquesta cadena és que reforma i reutilitza edificis típics de cada ciutat, per exemple, en el cas de Lisboa un palau típic, en Marrakech un *riad*, en Londres un edifici georgià, etc. La finalitat és que el client experimenti la sensació de viure la ciutat dins del mateix alberg (Vargas, 2013: 16). Segons Clara Puig, la responsable d'expansió d'*Equity Point*, el negoci dels albergs està en saber controlar les despeses. Als hotels el 35% del ingressos se'n van en la plantilla, per contra als albergs eixe percentatge es redueix al 20%. La resta de l'èxit consisteix en omplir les habitacions (Cordero i Baquero, 2013).

Un altre exemple és el de l'alberg *Generator* Barcelona, on l'estratègia gira al voltant de crear grans espais socials, enfocats a la gent jove, on aquests poden interactuar. Aquesta és la gran diferència amb l'hotel tradicional, on la gent va a recepció, se'n va a

la seua habitació i no interactua amb ningú. Els *hostels* de la cadena *Generator* rehabiliten edificis antics d'oficines -donant un impacte positiu a la ciutat-, busquen els llocs centrals de les ciutats i tots presenten un disseny semblant i colorit (Fanjul, 2013).

Un altre alberg totalment innovador i sostenible és el *Twentytú Hi-tech hostel*, amb una forta conscienciació mediambiental, a més d'una optimització d'espais en el seu disseny. Ha sigut el primer alberg en Barcelona en rebre la màxima qualificació en eficiència energètica i el primer del món en obtenir la certificació *Biosphere Responsible Tourism* (www.twentytu.com/es/). El model està basat en els dels *hostels* amb espais dissenyats per a la interrelació dels hostes, però amb un format semblant al d'un hotel. La tecnologia està molt present, per exemple amb targetes magnètiques per obrir les taquilles privades i la il·luminació i la climatització tenen controls domòtics (Vargas, 2013: 16-17).

Com veiem, existeix una tendència entre els albergs: busquen l'estètica i el servei, però també es produeix una diversitat de preus i possibilitats d'accés per a la joventut. Una vegada finalitzades les consideracions teòriques dels albergs, s'inicia la següent fase: l'anàlisi exploratòria dels albergs de l'àrea urbana de Castelló.

6. Anàlisi exploratòria dels albergs de l'àrea urbana de Castelló

Aquesta anàlisi comprèn dos blocs, el primer d'ells és un estudi sobre la dinàmica dels albergs en general, i en aquest cas, dels de l'àrea urbana de Castelló. El primer assumpte a abordar és la mobilitat, en segon lloc l'educació no formal, posteriorment la participació juvenil i per últim, l'emancipació. I el segon bloc és una anàlisi de les dades d'ocupació dels albergs i el perfil d'usuari.

Cal dir que, per a realitzar aquesta anàlisi, s'ha dut a terme una sèrie d'entrevistes obertes semi-estructurades a diferents informants qualificats (IQ) tant municipals (ajuntaments i IVAJ) com privats (directors d'albergs).

Els albergs de l'àrea urbana objecte d'estudi, recordem-ho, són quatre: l'alberg de la Mare de Déu de Gràcia de Vila-real, l'alberg juvenil Argentina de Benicàssim, l'alberg juvenil Mare de Déu del Lledó de Castelló i l'alberg de Santa Quitèria d'Almassora. Aquesta anàlisi es centra en examinar les particularitats de cada alberg: l'alberg de Vila-real i Almassora presenten algunes similituds, els dos són municipals i es troben en paratges naturals, molt pròxims entre si. El principal públic alberguista d'aquests són associacions i grups locals i de pobles del voltant. Cal dir que, l'alberg d'Almassora roman tancat des de l'any 2003. A diferència d'aquests dos, els albergs de Benicàssim i Castelló estan afiliats a la REAJ (Xarxa Espanyola d'Albergs Juvenils) i a HI (*Hostelling International*). El primer està ubicat enfront de la platja dels Terrers i l'altre alberg és

urbà. L'alberg de Castelló sols funciona com a tal el mes de juliol o última quinzena d'aquest, ja que la resta de l'any funciona com a residència d'estudiants.

6.1. Anàlisi dels discursos sobre la mobilitat i el viatge, educació no formal, participació juvenil i emancipació i la seua relació amb els albergs

Aquesta anàlisi pretén acostar-nos a alguns conceptes fonamentals de les funcions de l'oci entre els joves i com es descriuen des de diversos àmbits de gestió. Recorrerem aquests, emmarcant mínimament alguns aspectes teòrics que ens permetin enfrontar l'anàlisi de les opinions de gestores i gestors sobre la relació d'aquests conceptes amb els albergs.

Mobilitat

Segons apunta José Ignacio Ruiz Olabuénaga¹⁵ (2007, p. 35) en el llibre *La movilidad en la sociedad española. Nomadismo y Étopía*, "la mobilitat és l'habilitat per satisfer la necessitat de la societat de moure's lliurement, tenir accés i comunicar-se, comerciar i establir relacions sense sacrificar altres valors humans i ecològics primordials hui i en el futur. La mobilitat és, no sols un reflex de la societat, sinó un factor de desenvolupament".

El mateix autor afirma que la mobilitat és un fenomen caracteritzat per trobar-se en tots els aspectes de la societat, per presentar unes manifestacions i conseqüències diverses i pel constant impuls que la du a augmentar la intensitat del seu impacte. La dinàmica de la mobilitat afecta a tots els entorns socials, a tots els col·lectius humans, així com als llocs geogràfics i a tots els aspectes de la vida, ja siguin culturals, polítics, econòmics o ideològics (Ruiz, 2007: 21).

Les mobilitats han estat distintes per als diversos segments d'edat, viatgem de formes distintes quan som xiquetes i xiquets, quan som adolescents o joves, o ja en etapes més adultes. Tant els condicionants, els interessos o les capacitats econòmiques pròpies de l'etapa més jove també acaben prenent forma concreta en tota una sèrie d'ofertes que tractarien de captar, en major o menor grau, a la joventut.

La mobilitat no és una moda passatgera en la societat actual, ni té un paper secundari en el funcionament d'aquesta. Tot al contrari, és un fenomen que ha entrat amb força a les nostres societats (Urry, 2002: 271). Recolzada per les facilitats que proporcionen les noves tecnologies de la informació i la comunicació desenvolupa un paper tan fonamental en la societat que el seu impacte està canviant el funcionament d'aquesta.

¹⁵ José Ignacio Ruiz Olabuénaga: Catedràtic Emèrit en Sociologia per la Universitat de Deusto (Bilbao).

A causa de la mobilitat apareixen fenòmens tan influents com els fluxos migratoris internacionals, els viatgers turístics, els urbanites i els suburbanites (Ruiz, 2007: 28).

La mobilitat pot plantejar-se des de quatre punts de vista diferents: el primer és el punt de vista socioeconòmic, relacionat amb els estrats socials i el possible ascens en el estatus socioeconòmic de les persones, el segon és el relacionat amb l'ecologia, amb les grans àrees de misèria, la fugida de les grans poblacions, etc., el tercer és la mobilitat més de l'objecte que de la persona, amb les noves tecnologies de la informació i el darrer punt de vista, que és el que més ens interessa, és la mobilitat com a element intrínsec a la societat de l'oci. En aquest punt de vista, s'enfoca el turisme com un tret distintiu de les societats post-industrials. Dos dels factors més importants en la mobilitat de les persones són: les vacances com a contrapès del calendari laboral i l'altre el turisme com a vehicle per a planificar l'oci i trencar amb la rutina diària. El dret adquirit a poder tenir vacances anuals remunerades i la facilitat a l'hora de poder utilitzar el transport per a fer turisme han transformat la mobilitat ociosa en una força econòmica i un fenomen social mundialment globalitzat (Ruiz, 2007: 53-54).

La diferència principal entre la mobilitat dels viatges sorgits per interessos econòmics i de poder d'èpoques anteriors i els massius moviments turístics posteriors a la Segona Guerra Mundial, és la seua relació amb l'oci. De totes les activitats realitzades durant el temps lliure, aquella que ha suposat una major acceptació social és l'activitat turística. Els viatges són una manifestació de la mobilitat que permeten satisfer necessitats de les persones de la societat actual. Tant les persones com les societats han evolucionat, acceptant els viatges i el turisme com a fets freqüents i necessaris. L'oci implica, com a cultura, una desconexió constant de l'ètica del treball. Com a tal, l'oci constitueix una rivalitat al paper central que exerceix el treball actualment en les societats. Açò dona lloc a que el temps lliure no sigui entès ja com un fenomen social marginal, en conceptes de temps, espai, desenvolupament personal i de responsabilitat social, sinó com un fenomen social principal (Esteban¹⁶, 2007: 181).

Mobilitat i viatge i la seua relació amb els albergs

El concepte d'alberg juvenil va unit indissolublement al concepte de viatge. Els joves es traslladen per anar als albergs, per tant, aquest fet està fermament lligat al concepte de mobilitat. En la seua accepció més habitual, la mobilitat es presenta com un desplaçament d'un lloc a un altre, sigui de persones, bens materials/immaterials o informacions.

¹⁶ Águeda Esteban Talaya: Catedràtica de Comercialització i Investigació de Mercats. Universitat Castella-La Manxa.

Un dels informants qualificats [IQ 1] manifesta la rellevància que té el fet de viatjar des del punt de vista de l'oci i de la diversió, i per un altre costat al·ludeix al seu valor intrínsec a l'hora de descobrir noves cultures i noves societats diferents a la pròpia d'un mateix,

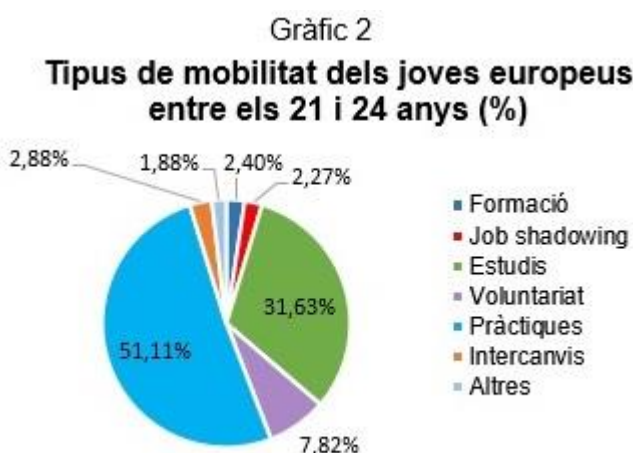
És important viatjar per aquestes dos coses que t'he dit, d'una banda perquè el viatge té un valor per si mateix, és una joia, és passar-s'ho bé, és divertir-se... D'una altra banda, viatjar també implica veure el món des d'una altra perspectiva... [IQ 1]

D'aquesta manera, si ampliem el concepte i no el restringim a un desplaçament real en l'espai, veiem que la mobilitat espacial és un element fonamental per a organitzar els espais o territoris per part de les societats. La mobilitat ajuda a entendre les diferents relacions de les persones amb els territoris i, tal com diu l'anterior entrevistat, observar des d'una perspectiva que pot ser la de l'altre.

La mobilitat quotidiana d'una persona o comunitat és un indicador important de la seua capacitat per a relacionar-se amb la resta del món. La mobilitat espacial és més que un interstici, més que una connexió entre un punt de partida i un de destí. És una dimensió que estructura la vida social (Kaufmann, Bergman i Joye, 2004: 754).

La mobilitat no és un concepte que es pugui reduir sols a un àmbit. En aquest sentit, i des d'un punt de vista sociològic, es pot agafar com a referència un estudi del 2015 molt interessant, anomenat "Mobilitat com a font de creixement personal i professional, autonomia i treball", realitzat per DEP Institut en el marc del projecte europeu MOB GAE. Al gràfic 2, s'aprecia com l'estudi reconeix i diversifica la mobilitat dels joves d'Europa (amb edats compreses entre els 21 i el 24 anys) en diversos tipus, depenent de l'àmbit. Pel que fa a l'impacte de la mobilitat a nivell personal, la majoria dels participants en aquest estudi consideren que l'experiència ha tingut un impacte positiu en el desenvolupament de la seua autonomia, de la seua autoestima i en l'aprenentatge d'habilitats generals. En aquest sentit, s'aprèn a gestionar l'estrès, a saber adaptar-se a un nou entorn, ser més obert o més resolutiu, a cooperar amb altres persones, a fer front a situacions difícils. De fet, l'estudi indica que el 67% dels

entrevistats tenen la percepció que ha millorat el seu nivell d'autoestima e independència i que a nivell professional els ha ajudat a desenvolupar el seu perfil professional.

Font: Consorci MOB G.A.E. i elaboració pròpia

El mateix informant qualificat també fa referència a la importància de la mobilitat pel que fa a la joventut, ja que pareix ser que els joves que acostumen a viatjar són de mentalitat més oberta i tenen més facilitat per a estendre llaços amb altres persones,

El concepte de mobilitat des del punt de vista de les polítiques de joventut és molt important, perquè es considera que els joves que són capaços d'eixir de sa casa i de moure's, són persones més obertes i que saben relacionar-se... [IQ 1]

L'informant qualificat 1 incideix en un dels aspectes positius de la mobilitat, possiblement un dels més significatius. Les persones que viatgen solen adquirir unes habilitats o competències generals que normalment no les desenvolupen a casa, és a dir, la mobilitat és l'origen d'un enriquiment personal,

[...] el concepte de mobilitat és molt important en les polítiques de joventut [...]. I perquè és important? Pel que et deia, la gent quan ix adquireix unes habilitats que no les adquireix quedant-se a casa, ampliar coneixements, conèixer una altra cultura, haver de fer ús d'habilitats que normalment no fas quan estàs a casa... [IQ 1]

Estar-se a casa, viure una vida estàtica va cobrant un simbolisme més negatiu front a les diverses formes de mobilitat, com ara viatjar. En aquest sentit, també cal afegir que els albergs són establiments pensats i dissenyats per a estimular la mobilitat. Qualsevol persona pot pensar que tot tipus d'allotjament (sigui hotel, pensió, càmping...) també serveix per a fomentar la mobilitat, ja que per accedir a ells s'ha de realitzar un desplaçament, però hi ha una diferència significativa. En primer lloc, tal i com resa la web de *Hostelling International*, la seua missió és "ofrecer alojamiento de calidad y asequible a los viajeros de todo el mundo". En etapes de major feblesa econòmica com és la joventut, el fet de ser assequible promou al viatge. A més a més, en el cas dels albergs, la mobilitat està molt lligada al concepte de socialització, la gent que va, sap en algun grau de consciència, el que busca, sap que allí es va a trobar amb altra gent amb la que es va relacionar i a compartir experiències i vivències noves. Aquesta peculiaritat no la tenen els hotels i altres tipus d'allotjament. La mobilitat en aquests establiments no comporta necessàriament el fet de relacionar-se amb altres persones.

L'informant qualificat 1 fa referència a aquesta característica dels albergs, estan fets per a gent que viatja i busca interactuar amb altra gent,

[...] els albergs [...], estan dissenyats per a moure's i per a relacionar-se [IQ 1]

Molta gent té la percepció dels albergs com un tipus d'allotjament merament econòmic. Tan sols consideren que és una alternativa més barata que els hotels, cases rurals,

hostals... Cal remarcar, que s'hauria de desvirtuar aquesta etiqueta exclusiva "d'allotjament barat". No tenen en compte la "raó de ser" d'aquests, tal vegada perquè la desconeixen, no saben que la mobilitat als albergs va aparellada amb la voluntat de relacionar-se amb altres persones i cultures. Aquesta qüestió és un punt a millorar pel que fa a la imatge dels albergs, s'hauria d'explicar a tots aquells que no freqüenten els albergs el motiu pel qual la gent es desplaça a aquests i què és el que es van a trobar allí.

L'informant qualificat [IQ 3] també reconeix la importància que té la mobilitat com a factor de desenvolupament personal i social, sobretot, si es promou des de ben menut,

S'utilitzaven aquests instal·lacions i així estàs donant una rendibilitat social a l'alberg i a més s'està fomentat que, ja des de menuts, es moguin, que es coneguin, de distints llocs [IQ 3]

En el cas de l'alberg de Vila-real, existeix un alt grau de fidelització d'usuaris. Aquests solen ser grups i associacions locals, que utilitzen les instal·lacions de l'alberg repetides vegades a l'any. Seria interessant la creació d'una xarxa urbana d'albergs, que permetria que aquest públic pogués visitar els altres albergs de la xarxa, i d'aquesta manera, conèixer els territoris més propers, paisatges, recursos... és a dir, tindre una visió més ampla de l'alberguisme. A més, açò també afavoriria la dinamització del territori.

Educació no formal

Per a definir el concepte d'educació no formal i saber quin és el seu origen, abans cal fer un petit resum al voltant de la història de l'educació. Philip Hall Coombs¹⁷ en el seu llibre *La crisis mundial de la educación* (1968, trad.1971) va fer un exhaustiu anàlisi de la crisi de l'educació del segle XX, des dels seus inicis en la dècada dels 60, on mostrava una visió real de la situació mundial en aquells moments. La conclusió era, que malgrat els esforços realitzats per tots els països llavors, encara s'estava molt lluny d'aconseguir l'educació "per a tots" i de millorar el seu nivell d'eficàcia.

A Coombs li preocupaven les enormes capes d'analfabetisme que hi havia a tots els països i també els grans desajustos entre educació i ocupació, o entre escola i societat. Va concloure que el gran problema global com a conseqüència d'aquesta situació era la crisi de confiança en l'educació.

¹⁷ Philip Hall Coombs: Vice-president del Consell Internacional per al Desenvolupament de l'Educació (CIDE) i Director-Fundador de l'Institut Internacional de Planificació de l'Educació (IIEP) de la UNESCO.

Coombs era partidari de planificar l'educació i invertir en ella en tots els països per a reduir els desequilibris d'oportunitat. Aleshores, va fer una proposta que reorganitzava l'univers educatiu en els sectors "formal", "no formal" i "informal", per a poder adequar l'educació tant qualitativa com quantitativament a les necessitats de llavors i per a millorar la igualtat d'oportunitats educatives per a tota la població (Riera i Civís, 2008: 138).

Coombs, Prosser¹⁸ i Ahmed¹⁹ (1973) definiren el concepte dels tres tipus d'educació en el llibre: *New Paths To Learning for Rural Children and Youth*. Les definicions, literalment, deien:

"L'educació informal és el procés que té lloc al llarg de la nostra vida a partir del qual cada individu adquireix aptituds, valors, destreses i coneixements de l'experiència diària i de les influències i recursos educatius del seu entorn -de la família i els veïns, del treball i el joc, al mercat, la biblioteca i als mitjans de comunicació-.

L'educació formal és el sistema educatiu jerarquitzat, estructurat, cronològicament graduat, que va des de l'escola primària fins la universitat i inclou, a més dels estudis acadèmics generals, una varietat de programes especialitzats e institucionalitzats per a la formació professional i tècnica a temps complet.

I l'educació no formal és qualsevol activitat educativa organitzada fora del sistema formal establert -tant si opera independentment o com una part important d'una activitat més ampla- que està orientada a servir a usuaris i objectius d'aprenentatge identificables". (Coombs, Prosser i Ahmed, 1973, pp.10-11).

Aquests autors posen de manifest que el terme "no formal" només indica que un programa educatiu qualsevol, organitzat d'una forma determinada, no forma part del sistema formal. En cap cas, implica que els mètodes educatius utilitzats siguin necessàriament no convencionals (Pastor, 2001: 527).

Educació no formal i la seua relació amb els albergs juvenils

L'any 2008, Helmut Fennes²⁰ i Hendrik Otten²¹, en un treball per al Consell Europeu, definiren l'educació no formal com un procés educatiu organitzat (amb objectius, temporització i recolzament estructurats) que té lloc en paral·lel als sistemes d'educació

¹⁸ Roy C. Prosser: Subdirector d'estudis per a l'educació d'UNICEF, membre del CIDE i expert educacional com a membre de *World Bank*.

¹⁹ Manzoor Ahmed: Professor Emèrit de la Universitat de BRAC. Autor de diversos llibres sobre educació i desenvolupament, planificació de l'educació i educació no formal.

²⁰ Helmut Fennes: Investigador i professor en l'aprenentatge de l'educació no formal, educació intercultural i educació per a la ciutadania.

²¹ Hendrik Otten: Investigador en l'aprenentatge de l'educació intercultural en l'àmbit de la joventut.

i formació reglats, per al que no se sol expedir una certificació acreditada. Els que participen ho fan de manera voluntària i solen ser conscients de que estan aprenent, a diferència de l'aprenentatge informal.

En la seua relació amb el concepte d'educació no formal, cal dir, que una de les funcions principals dels albergs juvenils, entre d'altres, és oferir les seues instal·lacions a entitats i associacions per a fer activitats paral·leles a l'educació formal, tal com assenyala l'informant qualificat 1,

[...] l'IVAJ presta les seues instal·lacions durant tot l'any a entitats que poden ser moviments scouts o poden ser associacions juvenils que presten serveis a la joventut, és a dir, que fan bàsicament educació no formal o treballen l'oci educatiu i en les instal·lacions de l'IVAJ els albergs estan pràcticament tot l'any funcionant amb xiquets i joves que van allí a fer cursos, a formar-se... però sempre des de l'àmbit de l'educació no formal [IQ 1]

Si agafem com a referència un informe del 2016, realitzat pel Observatorio de Educación per al Consejo de la Juventud de España, trobem un estudi anomenat "Una educación para la infancia o la necesaria complementariedad entre la educación formal y no formal", realitzat per Rafael Ruiz de Gauna²². El autor apunta que factors com tindre salut, dur una alimentació saludable, tindre un espai físic per a viure, l'escola i l'aprenentatge en general, són fonamentals per a la supervivència d'un xiquet. Però, no són suficients per al seu creixement i desenvolupament. També són importants les experiències dutes a terme gràcies al temps lliure educatiu i a l'entusiasme dels monitors/es, tant dels voluntaris com dels joves educadors. Les colònies, campaments, albergs juvenils, activitats extraescolars, esportives... són experiències, que de vegades passen inadvertides, però que són clau en el procés de formació i creixement dels xiquets. Són experiències que tenen lloc fora de l'aula, però en l'entorn escolar i, a més, estan carregades de sentit i contingut educatiu.

L'educació no formal, o les activitats amb intencionalitat educativa que es duen a terme fora de l'aula, aporten quatre dimensions fonamentals en el creixement dels xiquets: aporten valors per a la ciutadania, desenvolupen competències aplicables en l'exercici laboral i en la vida, la cohesió social i la participació social com a ciutadà actiu.

En aquest sentit, un dels informants qualificats [IQ 3] fa menció de la segona d'eixes dimensions i manifesta la bona aportació que ofereix l'educació no formal, en aquest

²² Rafael Ruiz de Gauna: Director de Formació, Consultoria i Estudis i Relacions Institucionals de la Fundació Pere Tarrés.

cas, en el descobriment de noves competències. El fet de conviure junts en un alberg durant set dies representa per als professors el descobriment de noves facetes dels seus alumnes que no mostraven a l'aula de l'escola o col·legi durant el curs escolar, quan rebien l'educació formal,

[...] a mi em diuen els professors contínuament que, en una setmana a l'alberg, descobreixen més aptituds dels seus alumnes que durant un curs a l'aula, aptituds que allí a l'aula no apareixen. A l'estar en un ambient diferent, conviure les 24 hores, van descobrint en els xiquets, coses que tal volta, durant el curs no han vist en els seus alumnes [IQ 3]

Els albergs juvenils no només serveixen com a suport físic per a poder donar educació no formal en les seues aules, sales e instal·lacions, sinó també, com a complement a activitats desenvolupades en centres i llocs propers als mateixos albergs. És el cas de l'alberg de Benicàssim, que com diu l'informant qualificat 3, dona allotjament a joves que van a l'Escola de la Mar de Vela, o, com apunta l'informant qualificat 2, en el cas de l'alberg de Vila-real, dona suport als alumnes d'un Centre d'Educació Ambiental,

[...] enfront just de l'alberg, està l'Escola de la Mar de Vela, i allí van els xiquets a fer activitats nàutiques, aprenen a navegar i s'allotgen a l'alberg [IQ 3]

A més a més, tenim al Termet un Centre d'Educació Ambiental, que és un del més antics de la Comunitat Valenciana, té 35 anys i ha permès que vingueren molts alumnes, tant d'Espanya com d'Europa, per a participar en campanyes de difusió i coneixement de la natura [IQ 2]

Un aspecte important a tindre en compte és que, malgrat que, en la majoria de cursos, activitats... relacionats amb l'educació no formal no es certifica amb un document oficial (de vegades es dona un diploma) com en l'educació reglada, pareix ser que la gent que utilitza els albergs per a fer activitats en grup tenen una percepció satisfactòria més elevada que els alberguistes individuals. Aquests tenen una valoració molt bona dels albergs pel que fa a instal·lacions, serveis, personal... però aquesta percepció dels albergs obté un valor afegit quan es tracta de grups, de forma que li atorguen un *plus* més de valoració als albergs, tal volta pels coneixements adquirits a les activitats extraescolars, cursos... tal com diu l'informant qualificat 1,

Per això, els mateixos valors que tenen els albergs per als alberguistes individuals, es multipliquen per mil quan es va amb grup amb monitors que els fan activitats... [IQ 1]

Participació juvenil

La participació dels joves en la societat és vital, tant per a la pròpia societat en la que viuen com per al seu desenvolupament personal. Els joves protagonitzen un nou paper com agents socials, necessitant als adults per a pensar amb ells, i no per ells, mitjançant el diàleg (E-Joventut, 2015).

En referència al tema anterior, cal dir que des de l'educació no formal sempre s'ha fomentat el procés d'autonomia i socialització de les persones, la participació en la vida social i la lluita contra l'exclusió. Per això, és un dret poder participar en processos d'educació no formal, especialment durant l'època infantil i juvenil, per tal de poder seguir fent-lo d'adult. En les entitats juvenils, i a través d'espais d'educació no formal, els joves que participen fomenten l'autonomia, el lideratge, l'adaptació i flexibilitat per aplegar a acords. És a dir, adquireixen unes capacitats i competències claus.

La participació dels joves moltes vegades es desenvolupa a través del voluntariat. Als espais de participació també es desenvolupen unes habilitats i destreses que fan que el jove estigui millor preparat, més actiu i més compromès per a viure en la societat, a més d'estar molt qualificat per al seu futur laboral (Portal Europeu de la Joventut, 2015).

Segons Premat, Alcántara i Giner (2015), caldria matisar entre participació i participació juvenil:

“La participació és un dret que ajuda a desenvolupar allò que es vol [...], que permet formar part d'un grup, que fomenta la inclusió i on es poden desenvolupar processos de ciutadania i de presa de decisions per adquirir responsabilitats i oportunitats. [D'altra banda, s'entén per participació juvenil] aquella capacitat de la joventut d'incidir en el procés de presa de decisions de tot allò que afecta les seues vides: el seu entorn, les seues relacions i les possibilitats de desenvolupament personal i col·lectiu”.

A més, no és igual la participació per a un adult, que ja té la vida encarrilada i pot estar més o menys involucrat en els espais de participació, que per a un jove, que encara està en procés de formació de la seua identitat.

Participació juvenil i la seua relació amb els albergs juvenils

Els joves que participen en associacions juvenils de qualsevol tipus, en grups, aprenen capacitats i competències i assumeixen responsabilitats que els seran útils per al seu futur i per al desenvolupament de la comunitat on viuen.

En la societat, i més concretament al territori valencià, hi ha una diversitat d'espais de participació on es fomenta la participació juvenil, són figures com el Casal Jove, l'Espai

jove, els albergs juvenils... però de tots els tipus d'establiments turístics d'allotjament, els albergs juvenils són, junt amb alguns *càmpings*, els únics que fomenten la participació juvenil. Tal com diu l'informant qualificat 1, els albergs són emprats per moltes associacions que realitzen activitats, les quals promouen la participació, sempre des de l'àmbit de l'educació no formal,

[...] hi ha moltes entitats que utilitzen els albergs i aquestes entitats fan oci educatiu i el puntal de la metodologia dins de l'oci educatiu sempre és la participació, a més, l'IVAJ mateix organitza activitats allí que fomenten la participació, organitza cursos de formació de l'Erasmus +, organitza formació per a personal que ha de treballar com a monitors i totes aquestes activitats fomenten la participació [IQ 1]

Una de les vies més habituals de participació social als albergs és el voluntariat, així ho afirma l'entrevistat 1. Aquest apunta que programes com l'Erasmus + serveixen com a eina per a desenvolupar activitats de voluntariat, caracteritzades per ser sense ànim de lucre i amb un objectiu solidari. A més, les destreses obtingudes a partir d'aquestes activitats són reconegudes mitjançant un document acreditatiu,

[...] l'Erasmus + té un programa que es diu el Servei Voluntari Europeu [...], és un programa que permet als joves estar un període d'entre tres mesos i un any fent una activitat de voluntariat en qualsevol lloc d'Europa [...]. És un programa que el que persegueix és que encara que no tingues diners pugues moure't i canviar d'aires i fomenta que tinguis unes habilitats que no les adquiriries d'una altra manera i t'ho deia perquè eixe programa una de les coses que fa és que quan acabes, [...] et fan el Youthpass, que és un certificat europeu que et reconeix les habilitats que has adquirit mentre estaves fent el voluntariat [IQ1]

Una altra forma de participació social als albergs és mitjançant les entitats juvenils, així ho menciona l'informant qualificat 2. És el cas de l'alberg de Vila-real, el qual té molta demanda i està ocupat quasi tots els caps de setmana. Algunes entitats juvenils repeteixen any rere any, fins i tot varies voltes a l'any, donant constància de la seua fidelitat,

Pràcticament, el 90% de l'ocupació és de les associacions juvenils de la nostra ciutat o de les associacions culturals que utilitzen l'alberg per a convida, per a fomentar la convivència [IQ2]

La participació social als albergs és importantíssima, i més quan es tracta de persones en risc d'exclusió social, no sols per l'ajuda física per part dels voluntaris sinó també per

la tasca d'aquests per tractar de combatre la discriminació i afavorir la integració social d'aquells col·lectius, com assenyala l'informant qualificat 3,

[...] I després el respecte, fomentar la convivència, conèixer al diferent... Com et deia, ara hi ha alguns grups d'exclusió social, que tenen problemes, hi ha grups amb famílies desestructurades i a la vegada hi ha grups per exemple, fent vela, o xiquets que estan fent cursos d'anglès, que tenen un bon nivell i no tenen res a veure amb els altres. Que tots sàpiguen compartir i respectar-se és molt important. La clau és el respecte i sobretot la convivència [IQ3]

Surten uns grups i n'entren d'altres – un club de gimnàstica rítmica, cursos d'anglès, l'associació Menudos Corazones amb xiquets amb problemes cardiovasculars [...], una activitat de l'IVAJ anomenada Pequeñas Ilusiones, que compta amb la Creu Roja i voluntaris – [IQ3]

Aquests projectes són un mitjà per a fomentar valors de convivència, de tolerància, de participació, de solidaritat i d'aprenentatge intercultural.

Segons manifesten els informants qualificats 3 i 4, alguns usuaris de l'alberg juvenil de Benicàssim i els de Castelló, són persones amb alguna discapacitat. És llavors, quan la feina dels voluntaris cobra un valor afegit,

Com et deia, rebem molts grups, quasi tots els dies, de persones amb discapacitat, que necessiten unes atencions especials quant a l'allotjament, a l'alimentació, les activitats... [IQ3]

Generalment, solen ser grups que venen amb monitors. Per exemple, grups de persones discapacitades que venen acompanyats de monitors, persones que els cuiden i amb els que fan activitats [IQ4]

D'aquesta manera, el voluntariat es mostra com la manifestació pràctica de la solidaritat. A més, els joves que participen com a voluntaris desenvolupen competències com el treball en equip, la comunicació interpersonal, l'optimisme i la capacitat per avaluar i solucionar problemes. Albergs com el de Benicàssim i Castelló sempre tenen una bona predisposició per acollir als col·lectius més desfavorits i són llocs ideals per a les tasques desenvolupades pels voluntaris i monitors.

És important fer un incís i mencionar el perill de convertir campaments de joves en macro-festes tal i com passa en destins turístics com Magaluf, Salou i Lloret de Mar, on el *turisme de borratxera* s'ha convertit en un problema greu, on els sorolls, els comportaments incívics i la falta de respecte als horaris trastocquen el ritme de vida dels veïns dels municipis (ABC, 2014). Tot i que no hi ha constància mediàtica d'aquest tipus

de turisme als albergs juvenils, seria convenient tractar d'evitar que els usuaris d'aquests allotjaments realitzen aquestes pràctiques, proporcionant-los informació sobre la filosofia de l'alberg i la conducta de l'usuari dins i fora de l'establiment.

Emancipació

Alessandro Gentile²³ (2013, p. 7) defineix la transició a la vida adulta com el canvi des d'un estat de dependència material i residencial dels joves a una nova condició d'autonomia personal en la que ells van adquirint responsabilitats productives, domèstiques i familiars. Es tracta d'un procés complex, perquè les seues expectatives, prioritats i decisions individuals s'articulen sota unes influències estructurals de tipus socioeconòmic, institucional i cultural, que ells experimenten en els seus contextos d'emancipació.

El fet de que els joves cada vegada s'emancipen més tard és un assumpte preocupant, sobretot per als països del sud d'Europa, com Itàlia i Espanya, on aquest retard és comparativament molt més acusat que a la resta del món occidental. Des de la perspectiva socioeconòmica hi ha tres factors que ajuden a entendre el retard de l'emancipació:

El primer factor és el treball, tant pel que fa a la quantitat -taxa de desocupació juvenil- com a la qualitat -nivell de precarietat laboral-. Quan l'atur dels joves augmenta, l'edat d'emancipació es retarda, però açò no ocorre a la inversa. El motiu és que el treball creat és de molt mala qualitat. A més, malauradament, el pitjor paràmetre que retarda l'edat emancipadora és la precarietat laboral, que a l'oferir als joves sols contractes limitats en el temps, els impedeix comprometre's i establir plans a llarg termini o instal·lar-se pel seu compte (Gil, 2002: 1-2).

El segon factor és l'accés a l'habitatge. Els salaris dels joves solen ser més baixos en comparació amb les despeses que han d'assolir per a establir-se pel seu compte. Entre aquestes despeses, cal destacar en primer lloc les de l'habitatge (Gil, 2002: 2). Segons l'informe del *Observatorio de Emancipación nº 12, del primer semestre de 2016*, publicat pel *Consejo de la Juventud de España*, cada vegada és més difícil l'accés al mercat immobiliari per part dels joves. La disminució del poder adquisitiu dels joves que treballen, junt amb l'increment dels preus de compra-venda i de lloguer de l'habitatge, dificulten cada volta més l'emancipació residencial. En el segon trimestre de 2016, l'emancipació residencial en solitari per a un/a jove assalariat/da a Espanya hauria sigut

²³ Alessandro Gentile: Doctor en Sociologia per la Universitat de Barcelona i professor de la Universitat Complutense de Madrid.

–i segueix sent– inviable econòmicament, ja que hauria de dedicar més de la meitat del seu salari a les despeses derivades del lloguer (68'6% del sou) o compra d'habitatge (60'9% del sou). Per als joves d'entre 16 i 29 anys, l'accés a l'habitatge suposaria un esforç econòmic superior al recomanat. Cal recordar que, *El Consejo de la Juventud de España* recomana no superar el 30% dels ingressos mensuals per a pagar les despeses d'habitatge. A dia d'avui, cobrir el lloguer d'habitatge per a un llar jove²⁴ suposaria el 35'8% del total d'ingressos del llar i el 31'9% dels ingressos per a pagar la hipoteca en cas de compra d'habitatge. A més, s'han d'afegir les despeses pels subministres i serveis dels habitatges.

Un tercer factor a remarcar és el creixement de la incertesa del futur, que resulta molt difícil de mesurar (Gil, 1993: 88). Els canvis en els Estats del benestar i la crisi han agreujat la inestabilitat econòmica i la dependència, dos característiques típiques dels joves. Aquesta situació ha originat molta incertesa i inseguretat als joves respecte al futur. La conseqüència és que els joves posposen l'assumpció de qualsevol tipus de responsabilitat (Moreno, López i Segado, 2012: 14). Si els joves tarden tant en la formació de la parella i la família, en eixir de la llar familiar o en l'estabilització d'una professió, és pel creixement del risc, que els impedeix aventurar-se a fer-lo sense un mínim de seguretat (Gil, 2002: 2).

Des de la perspectiva institucional i prenent com a referència els treballs de Van de Velde (2005: 57-66; 2008: 13-35) i Gil Calvo (2007: 85-87), hi ha quatre models europeus de transició a la vida adulta, depenent de la preeminència de les Administracions Públiques, la Família i la Societat en el seu conjunt. Aquests són: l'Anglosaxó (Regne Unit i Irlanda), el Nòrdic (Suècia, Dinamarca i Finlàndia), el Continental (França, Alemanya i Països Baixos) i el Llatí-Mediterrani (Espanya, Itàlia, Portugal i Grècia).

En el model Anglosaxó l'autonomia personal i la independència econòmica s'aconsegueixen a edats molt joves, a causa de que l'accés al mercat laboral i a l'habitatge és més fàcil i ràpid que en altres països de l'UE. Açò origina la formació de la família més prompte que en el model mediterrani, encara que aquesta precocitat en l'emancipació basada en l'acceptació del risc i la inestabilitat, també provoca una major diferència entre classes altes, mitjanes i baixes.

En el model Nòrdic és l'Estat qui ofereix ajudes que estimulen l'eixida dels joves de la casa dels pares, a partir de rendes d'inserció juvenil i mitjançant polítiques d'habitatge

²⁴ Llar jove: nombre de persones d'entre 16 i 34 anys residents a Espanya, que consten com a "persona de referència" d'un habitatge en la EPA.

en lloguer. A diferència del model Mediterrani, el camí entre l'autonomia personal i la independència econòmica s'allarga molt en el temps: els joves viuen fora de casa dels pares però segueixen un temps sent dependents.

El model Continental és molt semblant al Nòrdic, però amb la diferència de que el procés d'emancipació està subvencionat per les famílies en lloc de per l'Estat, és a dir, els fills reben ajuda econòmica dels pares com a estímul per a independitzar-se.

A diferència de tots els altres, en el model Mediterrani, l'emancipació és molt més tardana, encara que l'autonomia i independència dels joves és prou primerenca. L'ambient familiar és cordial i els joves disposen de diners per a les seues despeses, a més, els pares protectors prefereixen mantenir als joves sota la dependència familiar fins a edats tardanes i no els demanen ajudes per al manteniment de la casa, ja que els fills estan estalviant per al futur. És el típic model "familiarista" mediterrani (Esping-Andersen, 2000), en el qual els caps de família són els responsables de la protecció de tots els membres. El procés d'emancipació es retarda a causa de que el jove busca tenir una certa estabilitat i un cert poder adquisitiu. Quan s'abandona la casa familiar, generalment es rep una ajuda econòmica dels pares, en cas de trobar-se en situació de gran dificultat.

Des de la perspectiva cultural, hui en dia hi ha joves que els sembla més prudent i sensat una emancipació tardana que precoç. La dependència familiar és més acusada als països mediterranis que a la resta dels europeus i tot pareix indicar que la causa és un tret cultural, l'anomenat *familisme* mediterrani (Moreno, 2007:75). No obstant això, les condicions de falta d'oportunitats laborals i d'habitatge impulsarien aquesta dependència. El model continental i el mediterrani són tots dos models familiars, on els joves reben suport econòmic per part dels pares fins a edats tardanes, però amb la diferència de que aquesta dependència és gestionada pels pares de diferent forma. Per exemple, a França els pares estimulen als fills a eixir del domicili a fi d'adquirir autonomia personal i aprendre a responsabilitzar-se d'ells mateixos, mentre que, a Espanya els pares mantenen els fills al domicili, frenant que puguin obtenir autonomia personal, residencial i responsabilitat pròpia (Gil, 2007: 87-89). Per tant, un espai de socialització com l'alberg, pot jugar un paper important en el procés d'emancipació del joves a Espanya.

Emancipació i la seua relació amb els albergos juvenils

La transició a la vida adulta és una etapa en la qual els joves no només busquen la independència familiar i l'econòmica, sinó també la residencial. L'anàlisi es va a centrar

en aquesta última, és a dir, la recerca i trasllat a un habitatge distint als dels pares i la possible relació amb els albergs juvenils. Tot i que l'etiqueta d'*alberg juvenil* està prou construïda al voltant del turisme, l'alberg és un allotjament que ha servit de refugi i sostre davant moltes altres circumstàncies vitals. És el cas de l'alberg municipal d'Almassora, que en un principi va tindre un ús esporàdic, i després va passar a tindre un ús solidari i humanitari, quan l'any 1992 va acollir 40 refugiats bosnians de la Guerra dels Balcans. Durant nou mesos van estar allotjats a l'alberg, on se'ls cuinava i se'ls ensenyava el castellà, entre altres prestacions (Rodríguez, 2015). Aquest fet queda reflectit en les paraules de l'informant qualificat 5,

Després va aparèixer l'assumpte dels bosnians, quan va tindre lloc la guerra de Bòsnia i Almassora va decidir acollir. Aleshores, com disposàvem d'aquestes instal·lacions a les que no es donava molta utilitat, resulta que es va aprofitar per a que els bosnians estiguessen uns mesos, mentre s'instal·laven al poble, i al final s'han quedat tots a viure a Almassora. [IQ 5]

Diferent circumstància és la d'un jove que vulgui emancipar-se. Cal dir que un jove quan busca un habitatge per a viure de forma independent dels pares, no busca un alberg juvenil. El motiu és que, tal com apunta l'informant qualificat 1, l'estada de l'usuari en un alberg juvenil és transitòria, malgrat ser un establiment turístic per allotjar gent. El jove l'utilitza per a fer turisme, activitats de voluntariat... però sempre de manera temporal. No el concep com un lloc on pugui viure de manera estable, el que busca és un lloc físic on poder habitar, un habitatge en propietat o de lloguer, però, un habitatge amb la intenció de poder viure de manera permanent,

Per a emancipar-se s'ha de buscar un altre tipus d'allotjament. Jo crec que l'objectiu de l'alberg no és aconseguir un allotjament definitiu per a les persones. L'alberg s'utilitza en una situació de pas [IQ 1]

En referència a aquesta qüestió, s'ha de remarcar, que la decisió de buscar i adquirir un habitatge no sols recau en els joves, sinó també en els pares. Aquests no només donen suport econòmic als fills per a trobar un allotjament on independitzar-se, sinó que, a més a més, els inculquen valors basats en la cultura de la propietat (Gil i Garrido, 2002).

L'adquisició d'un habitatge en propietat dona lloc a una estabilitat i al final del seu procés d'emancipació: l'eixida del domicili familiar, la formació d'una família i la compra d'una casa són fets molt associats al procés d'emancipació del jove d'Espanya, mentre que el lloguer d'un habitatge està més vinculat a una emancipació temporal (Melo i Miret, 2010: 75).

A més, cal afegir que els albergs no estan pensats per a l'emancipació dels joves, sinó que la seua funció, entre d'altres, és la de fomentar la mobilitat del jove i compartir experiències amb altra gent. Així ho afirma el mateix informant qualificat,

L'emancipació és una paraula molt gran, jo crec que els albergs no estan dissenyats per a emancipar-se, estan dissenyats per a moure's i per a relacionar-se. [IQ 1]

D'altra banda, el fet de viatjar i allotjar-se en un alberg juvenil té un aspecte positiu per al jove que no s'ha independitzat i vol fer-ho. El jove que viatja i arriba a un alberg juvenil realitza una sèrie d'activitats en les quals ha de fer ús d'unes habilitats que habitualment no les fa a casa dels pares, ha de prendre decisions pel seu compte, ha de fer front a situacions desconegudes... El fet d'assumir responsabilitats i manejar-se de manera autònoma, forma part d'un procés d'aprenentatge continuat en el temps, que li pot servir per a obtenir una determinada experiència i tindre iniciativa pròpia en el futur. Fins i tot, pot ajudar a millorar l'autoestima del jove, només pel fet de veure que ha fet coses que abans no les feia perquè tenia una dependència familiar. La suma de les experiències viscudes van preparant al jove per a ser cada vegada més independent, tal com apunta l'informant qualificat 1. És a dir, aquestes vivències són etapes prèvies a la definitiva emancipació,

És important viatjar [...]. I per què és important? Pel que et deia, la gent quan ix adquireix unes habilitats que no les adquireix quedant-se a casa, ampliar coneixements, conèixer una altra cultura, haver de fer ús d'habilitats que normalment no fas quan estàs a casa, perquè et requereix buscar-te una miqueta més la vida, ser més independent... [IQ 1]

Els informants qualificats 2 i 3 també fan menció a l'assumpció de noves responsabilitats per part dels joves. Els albergs juvenils comporten una sèrie de tasques rutinàries, i els joves han d'assimilar que les han de fer ells mateixos. No van a tindre l'ajuda dels pares, com quan estan a casa, hauran d'aprendre a ser autosuficients i a saber autogestionar-se. Fent un paral·lelisme, és el mateix que haurien de fer una volta emancipats,

El que passa a un alberg és que tot s'ho han de fer [...]. Els usuaris han de saber que en l'alberg la neteja es fa a l'entrar i a l'anar-se'n, no durant [...]. El dinar també se l'han de fer els que van. [IQ 2]

A vegades els usuaris nostres que han estat allí ens ho diuen, allí et proporcionen el lloc i ells mateixos es fan el menjar i s'ho fan tot... [IQ 3]

Hem vist com es produeix un cert consens sobre les funcions dels albergs i el seu paper en aspectes com la mobilitat, l'educació no formal o la participació. Tot i que el seu rol

en l'emancipació presenta més diversitat d'opinions. Ara bé, de manera general els gestors i gestores visualitzen l'alberg com un equipament capaç de socialitzar els joves i fer-los més autònoms.

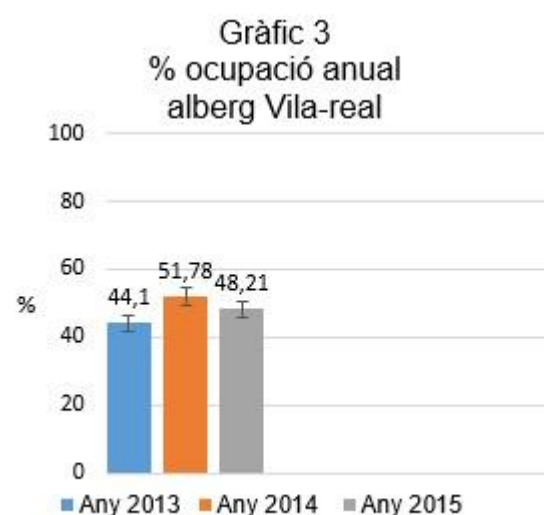
6.2. Anàlisi d'ocupació i perfil d'usuari dels albergs

Aquesta anàlisi pertany a les dades d'ocupació facilitades pels albergs de l'àrea urbana de Castelló, per les oficines de Turisme i pels Ajuntaments. S'ha de puntualitzar que cadascun dels albergs funciona de manera diferent. L'alberg de la Mare de Déu de Gràcia de Vila-real és municipal i no està afiliat a la REAJ. L'alberg juvenil Argentina de Benicàssim funciona com a tal durant tot l'any i està afiliat a la REAJ i a *Hostelling International*. L'alberg-residència juvenil Mare de Déu del Lledó de Castelló funciona com a residència d'estudiants durant tot l'any, excepte el mes de juliol i, de vegades, durant l'última quinzena d'aquest que funciona sols com a alberg juvenil. També està afiliat a la REAJ i a HI. L'alberg d'Almassora és municipal i no està afiliat a la REAJ. Roman tancat des de setembre de 2003. En síntesi, es tracta d'un conjunt heterogeni d'equipaments, tant per la seua adscripció institucional com per les formes de gestió. Amb aquestes premisses s'ha dut a terme l'anàlisi d'ocupació i perfil d'usuari dels quatre albergs. Cal dir que l'anàlisi efectuat no ha permès fer una comparació entre els albergs amb el mateix tipus de variables com hauria sigut desitjable.

Anàlisi de l'alberg de la Mare de Déu de Gràcia de Vila-real

Aquesta anàlisi s'ha elaborat a partir de les dades d'ocupació de l'alberg dels anys 2013, 2014 i 2015. En primer lloc, l'any 2013 l'alberg va estar ocupat durant 161 dies. Aquests 161 dies representen el 44'10% d'ocupació anual, fet que suposa que més de la meitat dels 365 dies de l'any 2013 l'alberg va estar lliure. L'any 2014, l'alberg fou ocupat durant 189 dies, és a dir, el 51'78% d'ocupació anual, mentre que l'any 2015 l'alberg va ser

utilitzat durant 176 dies, que suposen el 48'21% d'ocupació anual.

Font: Tourist Info Vila-real i elaboració pròpia

Al gràfic 3, s'aprecia com, d'aquests tres anys, l'any 2014 és l'únic que presenta més de la meitat dels dies de l'any ocupats. Cal especificar que els dies d'ocupació de l'alberg no equivalen a pernотacions, ja que la informació recopilada no concreta si es va pernотar o no.

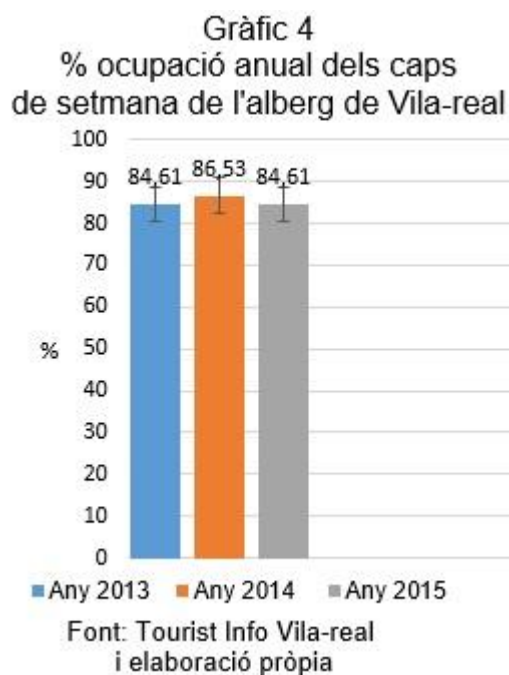
D'altra banda, encara que l'ocupació anual estigui al voltant del 48%, la major demanda es concentra durant els caps de setmana. L'any 2013, l'alberg fou ocupat durant 44 caps de setmana, l'any 2014 durant 45 i l'any 2015 durant 44, representant respectivament un 84'61%, un 86'53% i un 84'61% de l'ocupació anual dels caps de setmana.

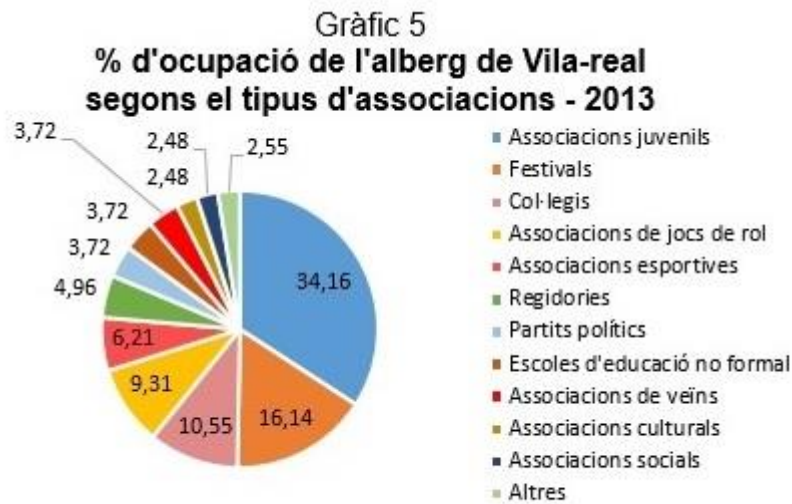
Al gràfic 4, es pot observar una estabilitat en l'ús de l'alberg durant els caps de setmana, mentre que de dilluns a dijous la demanda i ocupació d'aquest disminueix considerablement. Convé destacar que dels 52 caps de setmana que té l'any, l'alberg sols ha estat lliure durant 8 caps de setmana els anys 2013 i 2015 i l'any 2014 durant 7 caps de setmana.

Quant al perfil d'usuari de l'alberg, tal com apunta l'informant qualificat 2, és emprat principalment per associacions i entitats

juvenils de Vila-real i pobles del voltant, sobretot en campaments amb gent jove. S'ha de ressaltar que les organitzacions i entitats culturals, benèfiques o socials sense ànim de lucre, que acrediten tindre el seu domicili a Vila-real, estan exemptes de pagar la taxa pels serveis de l'alberg. Açò provoca que aquest espai sigui tan atractiu per aquest tipus d'associacions. Cal dir que no solen coincidir diverses associacions a l'hora d'utilitzar l'alberg. A nivell individual no es pot llogar l'alberg, s'exigeix un mínim de 10 o 12 persones per a realitzar la reserva. Els grups particulars que desitgin llogar l'alberg han d'abonar un import de 5 € per persona/nit. La capacitat màxima de llits és de 48, per la qual cosa, no es podran allotjar més de 48 persones.

Al gràfic 5, s'aprecia com l'any 2013 la màxima ocupació de l'alberg correspon a associacions juvenils amb un 34'16%, seguit dels participants als festivals amb un 16'14%, diversos col·legis amb un 10'55%, associacions de jocs de rol amb un 9'31% i associacions esportives amb un 6'21%, seguit de la resta d'associacions. Cal dir que una gran part de les associacions juvenils són d'índole religiosa. Es tracta de grups de joves que van sobretot amb monitors a fer activitats i solen pernoctar a l'alberg.

Font: Tourist Info Vila-real i elaboració pròpia

L'any 2014 la màxima ocupació de l'alberg correspon a les associacions esportives amb un 19'57%, seguit d'associacions juvenils amb un 18'51%, els participants als festivals amb un 13'22%, diverses regidories amb un 8'99% i associacions de jocs de rol amb un 8'46%, seguit de la resta d'associacions, com reflecteix el gràfic 6. Aprofitant que les associacions esportives estan entre les que més utilitzen l'alberg, convé remarcar que l'any 2016, la ciutat de Vila-real va ser presentada a Fitur (Fira Internacional de Turisme) amb la marca de "Ciutat de la Salut i l'Esport", basada en quatre eixos: el Centre de Tecnificació Esportiva, el Villarreal CF, l'Hospital de la Plana i l'entorn del Millars i del Termet com a espai natural per a la pràctica de l'esport a l'aire lliure (Ajuntament de Vila-real, 2016). És en aquest paratge on està ubicat l'alberg.

Font: Tourist Info Vila-real i elaboració pròpia

L'any 2015 la màxima ocupació de l'alberg correspon als participants dels festivals amb un 19'31%, seguit d'associacions juvenils amb un 15'34%, diverses regidories amb un 15'34%, associacions de jocs de rol amb un 12'5% i associacions esportives amb un

10'79%, seguit de la resta d'associacions. Convé destacar que, durant aquest any, els festivals són el principal motiu d'ocupació de l'alberg, com ara els participants del festival FITCarrer (Festival Internacional de Teatre al carrer), el festival Malabara't, el festival internacional de danses, etc. Durant la celebració d'aquests festivals l'ocupació és majoritàriament de turistes internacionals, són professionals de l'art que participen en els festivals, així mateix també es reben turistes d'altres localitats d'Espanya, així ho indica l'informat qualificat 2.

Gràfic 7
% d'ocupació de l'alberg de Vila-real segons el tipus d'associacions - 2015

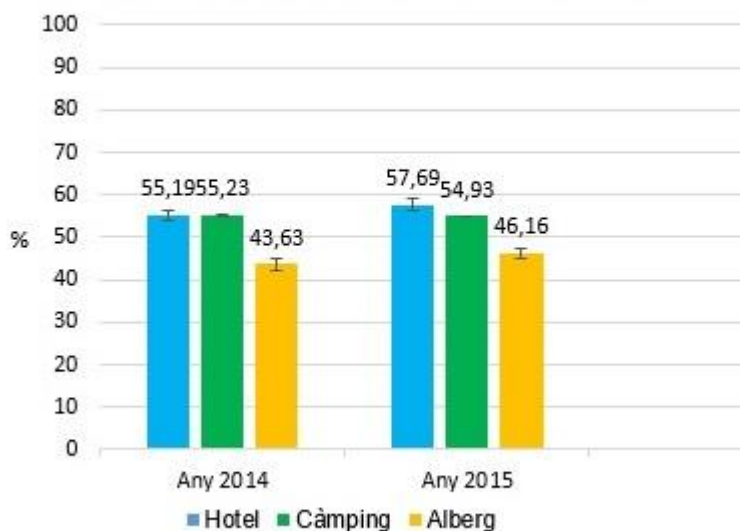

Font: Tourist Info Vila-real i Elaboració pròpia

Anàlisi de l'alberg juvenil Argentina de Benicàssim

Aquesta anàlisi s'ha elaborat a partir de les dades d'ocupació de l'alberg juvenil dels anys 2014 i 2015. En primer lloc, l'any 2014, l'alberg va tindre una ocupació del 43'63% i l'any 2015 del 46'16%. Al gràfic 8, es pot observar una comparació entre l'alberg juvenil

Gràfic 8
Comparativa % ocupació anual dels hotels, càmpings i l'alberg de Benicàssim de 2014 i 2015

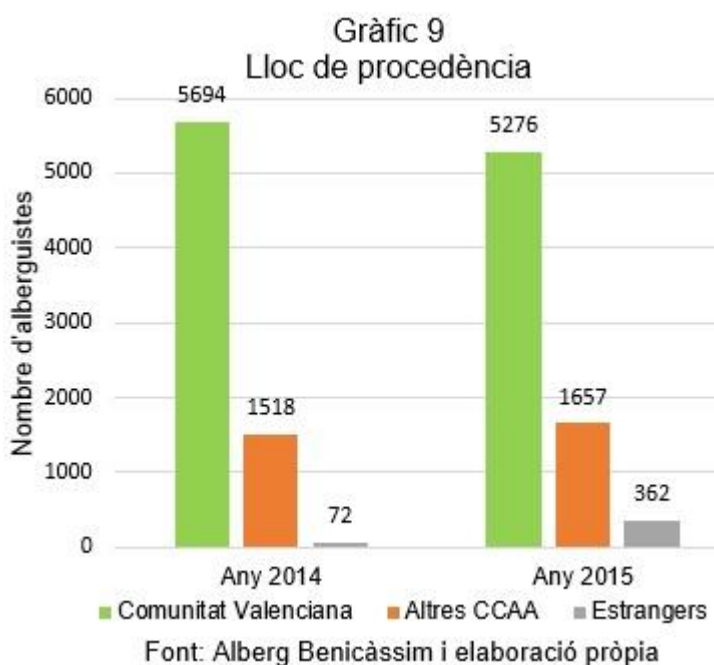
Font: Tourist Info Benicàssim, Alberg Benicàssim i elaboració pròpia

Argentina de Benicàssim i altres tipus d'establiments turístics del municipi com són els hotels i els càmpings. S'aprecia com els hotels són els que tenen l'ocupació més elevada, seguit dels càmpings amb una mínima diferència, i l'alberg és el que menys percentatge d'ocupació presenta.

Per contra, convé ressaltar que, si bé, l'any 2014 la diferència de l'alberg amb els hotels i els càmpings era aproximadament d'11'5, l'any 2015 la diferència de l'alberg amb els hotels es manté, però, amb els càmpings es redueix a 8'77. És a dir, l'ocupació anual de l'alberg presenta una progressió de 2'53, mínima, però ascendent.

En segon lloc, s'ha de dir que l'any 2014 l'alberg va rebre un total de 7890 alberguistes amb un total de 23075 pernотacions. L'any 2015, l'alberg va rebre un total de 8116 alberguistes amb un total de 24377 pernотacions. La mitjana exacta de 2014 és de 2'92 pernотacions anuals per alberguista, és a dir, quasi tres dies i la de 2015 és de tres dies exactes. Cal matisar que aquesta mitjana correspon als alberguistes tant individuals, com alberguistes en grup i en família. Tots dos anys presenten una regularitat quant a pernотacions.

Quant al perfil d'usuari de l'alberg juvenil de Benicàssim, tal com apunta l'informant qualificat 3, aquest és utilitzat principalment per alberguistes individuals, alberguistes en grup i en família. La capacitat màxima de l'alberg és de 144 places. Tal com s'aprecia al

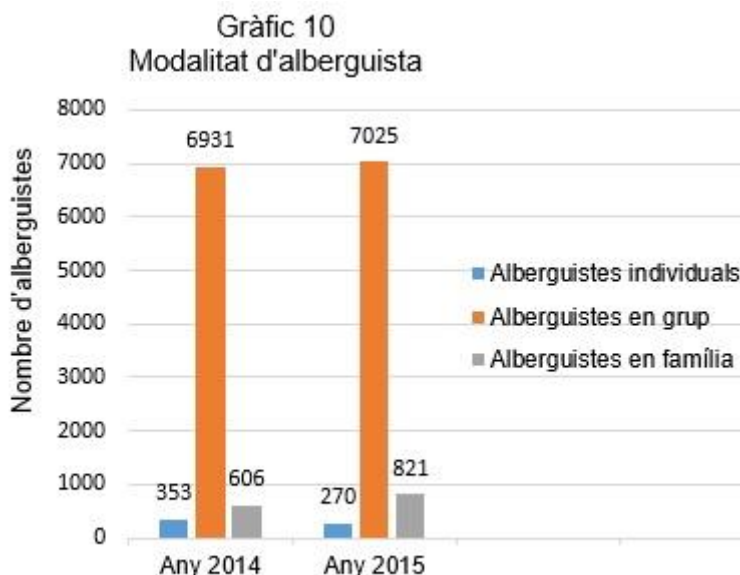
gràfic 9, el principal lloc d'origen dels alberguistes és la Comunitat Valenciana, encara que de 2014 a 2015 ha hagut una disminució de 418 alberguistes valencians. Les xifres d'aquests triplicuen als alberguistes procedents d'altres comunitats, que ocupen el segon lloc quant a l'afluència de l'alberg. I en últim lloc, els alberguistes procedents de l'estranger són els que menys han utilitzat

l'alberg, tot i que de l'any 2014 al 2015, el nombre d'estrangers s'ha quintuplicat. És necessari dir que un total de 1427 alberguistes no han quedat reflectits en el gràfic 9, ja que en les dades recopilades no constava la procedència, sols constava que pertanyien a la modalitat d'alberguistes en família.

Segons apunta l'informant qualificat 3, una dècada enrere l'alberg rebia molts més estrangers, mentre que hui en dia la majoria són nacionals. La causa és desconeguda,

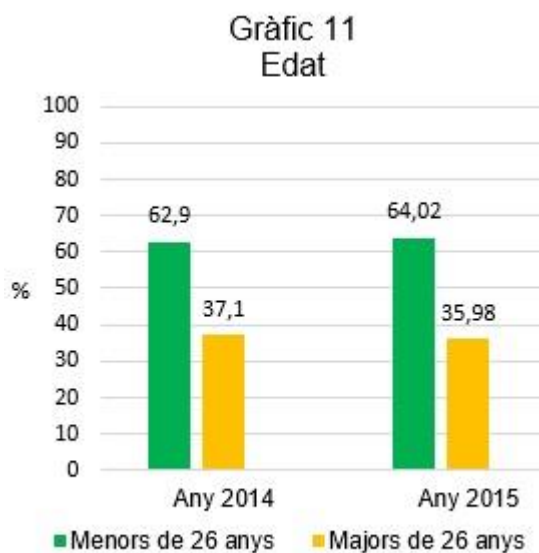
encara que pot haver influït el canvi en el sistema de reserves, ja que abans podien acudir directament a l'alberg, sense realitzar una reserva prèviament.

Respecte a la modalitat d'alberguista, la més nombrosa és la que pertany als alberguistes que van en grup, així ho afirma l'informant qualificat 3. Com s'aprecia al gràfic 10, aquesta modalitat destaca significativament respecte als alberguistes individuals i en família. Mentre que els alberguistes en grup i en família han augmentat de l'any 2014 a 2015, els alberguistes individuals han experimentat un descens considerable.

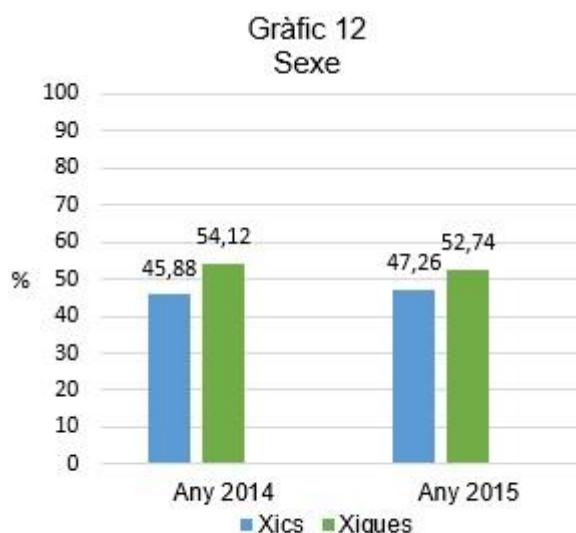
Font: Alberg Benicàssim i elaboració pròpia

Pel que fa a l'edat dels usuaris, l'any 2014 l'alberg va rebre 7890 alberguistes, 4963 eren menors de 26 anys i 2927 majors de 26. Els primers representen un 62'90%, mentre que els segons representen un 37'10%. L'any 2015, a l'alberg van acudir 8116 alberguistes, 5196 d'ells eren menors de 26 anys i 2920 eren majors de 26. Els primers representen un 64'02% i els segons un 35'98%. Al gràfic 11, de l'any 2014 al 2015, s'observa un lleuger increment dels alberguistes menors de 26 anys i una mínima reducció dels majors de 26.

Font: Alberg Benicàssim i elaboració pròpia

Respecte al gènere dels usuaris d'aquest establiment turístic, l'any 2014 l'alberg va rebre un total de 3620 alberguistes xics, que representen un 45'88% i un total de 4270

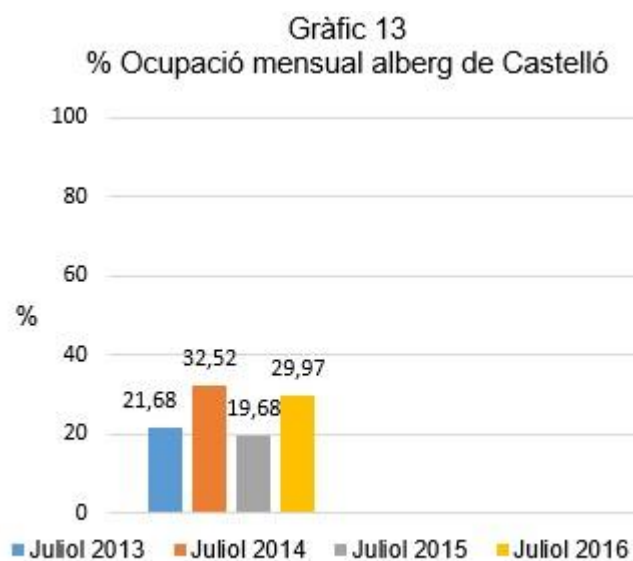
Font: Alberg Benicàssim i elaboració pròpia

alberguistes xiques, que representen un 54'12%. Una proporció inversa a l'apuntada pels estudis internacionals que indiquen major presència de xics alberguistes. L'any 2015, a l'alberg van acudir un total de 3836 alberguistes xics, que representen un 47'26% i un total de 4280 alberguistes xiques, representant un 52'74%. Al gràfic 12, es pot observar com de l'any 2014 al 2015 hi ha un mínim augment dels alberguistes xics i una lleugera reducció de les xiques.

Anàlisi de l'alberg juvenil Mare de Déu del Lledó de Castelló

Aquesta anàlisi s'ha elaborat a partir de les dades d'ocupació de l'alberg juvenil durant el mes de juliol dels anys 2013, 2014, 2015 i 2016, permetent així doncs, fer una comparació amb l'ocupació de l'alberg de Benicàssim els anys 2014 i 2015. Com que l'alberg sols funciona com a tal durant el mes de juliol, no es disposa de les dades d'ocupació de la resta de l'any, ja que correspon a l'ocupació de l'establiment com a residència d'estudiants.

En primer lloc, el mes de juliol de l'any 2013, l'alberg va tindre una ocupació del 21'68%,

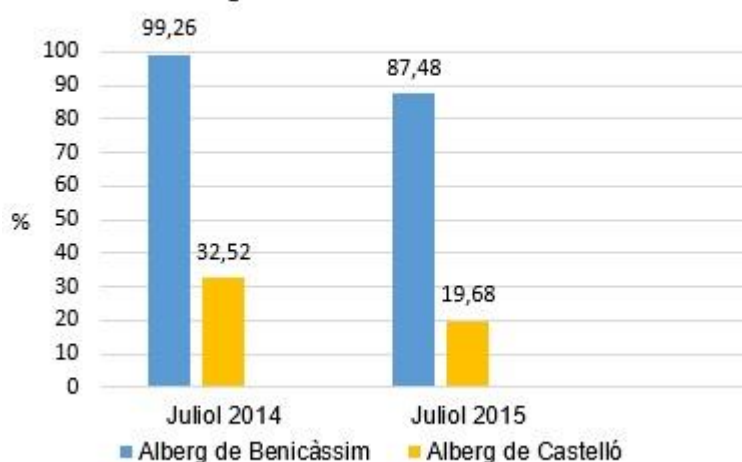
Font: Alberg Castelló i elaboració pròpia

el mes de juliol del 2014 una ocupació del 32'52%, el mes de juliol del 2015 una ocupació del 19'68% i el mes de juliol del 2016 una ocupació del 29'97%.

Al gràfic 13 es poden apreciar dos fets notables, el primer és que la màxima ocupació es va produir el mes de juliol de l'any 2014 i el segon és que d'un any a un altre hi ha unes variacions en l'ocupació de més del 10%.

En segon lloc, s'ha de dir que el mes de juliol del 2013 l'alberg va rebre un total de 128 alberguistes amb un total de 672 pernотacions. El juliol de 2014, l'alberg va rebre 113 alberguistes amb un total de 1008 pernотacions. Durant juliol de 2015, van haver 219 alberguistes amb un total de 610 pernотacions i durant juliol de 2016, l'alberg va rebre 206 alberguistes amb un total de 929 pernотacions. La mitjana exacta de 2013 és de 5'25 pernотacions mensuals per alberguista, la de 2014 és de 8'92, és a dir, quasi nou dies, la de 2015 és de 2'79 i la de 2016 de 4'51. Cal matisar que aquesta mitjana correspon als alberguistes tant individuals, com alberguistes en grup i en família. No hi ha una regularitat quant a pernотacions a l'alberg durant els diversos mesos de juliol dels quatre anys i curiosament, l'any que menys alberguistes el van visitar, aquests van pernотar més dies que els altres usuaris de la resta d'anys.

Gràfic 14
Comparativa % ocupació mesos juliol 2014 i 2015
entre l'alberg de Benicàssim i el de Castelló

Font: Alberg Benicàssim, Alberg Castelló i elaboració pròpia

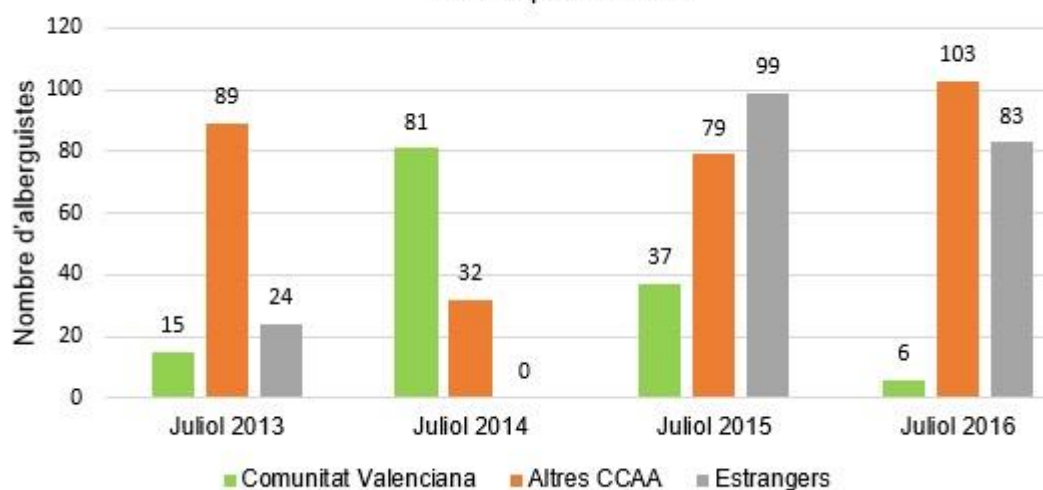
Al gràfic 14, es pot apreciar una comparació en el percentatge d'ocupació dels mesos de juliol dels anys 2014 i 2015 entre l'alberg de Benicàssim i el de Castelló, ja que tots dos estan afiliats a la REAJ i, per tant, disposen de dades amb les mateixes variables. La comparativa reflecteix

l'elevada ocupació de l'alberg de Benicàssim en els dos mesos de juliol, sobretot el 2014, amb l'aforament quasi al complet (99,26%). En aquest any arriba a triplicar l'ocupació de l'alberg de Castelló i en 2015 l'arriba a quadruplicar.

Quant al perfil d'usuari de l'alberg juvenil de Castelló per lloc de procedència, aquest és utilitzat principalment per turistes nacionals, reforçant l'opinió de l'informant qualificat 4. Tal com s'aprecia al gràfic 15, el principal lloc d'origen dels alberguistes és d'altres comunitats autònomes, amb un creixement continu durant els últims anys. Del total d'alberguistes dels quatre juliols analitzats, els d'altres comunitats representen el 46'76 %, seguit dels estrangers, amb un 31'79 %, els quals mostren un augment important des de juliol de 2014 en que no hi va haver cap alberguista estranger. I en últim lloc, els alberguistes procedents de la Comunitat Valenciana són els que menys han utilitzat l'alberg, amb un 21'45 % del total. És necessari dir que un total de 18 alberguistes no

han quedat reflectits en el gràfic 15, ja que en les dades recopilades no constava la procedència, sols que pertanyien a la modalitat d'alberguistes en família.

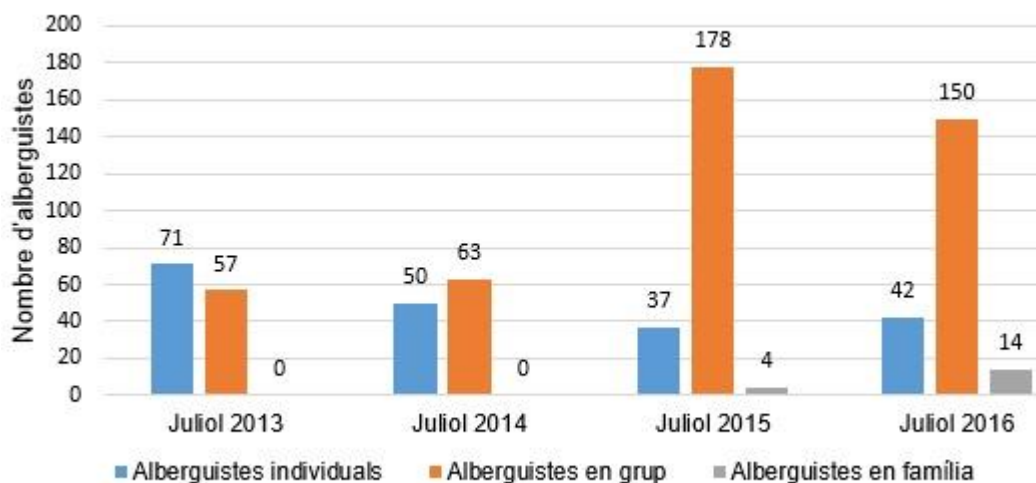
Gràfic 15
Lloc de procedència

Font: Alberg Castelló i elaboració pròpia

Pel que fa a la modalitat d'alberguista, la més nombrosa és la que pertany als alberguistes que van en grup, sobretot amb monitors, corroborant a l'informant qualificat 4. Com s'aprecia al gràfic 16, aquesta modalitat destaca notablement respecte als alberguistes individuals i en família. Els alberguistes individuals han disminuït durant tres anys seguits i el darrer any han augmentat sensiblement, a l'igual que els alberguistes en família, que han passat de no existir en els anys 2013 i 2014 a augmentar mínimament del juliol de 2015 al de 2016.

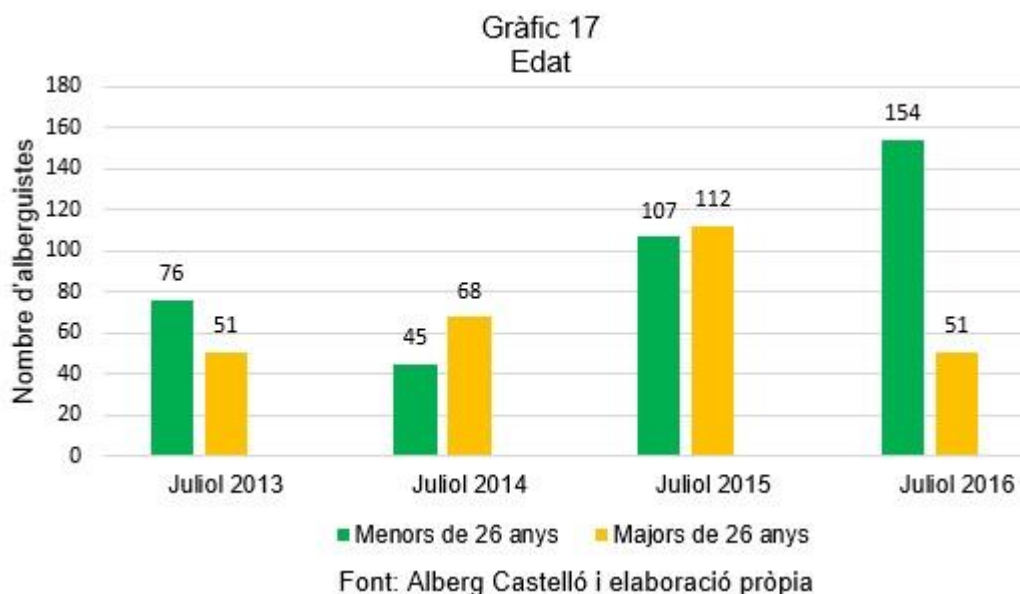
Gràfic 16
Modalitat d'alberguista

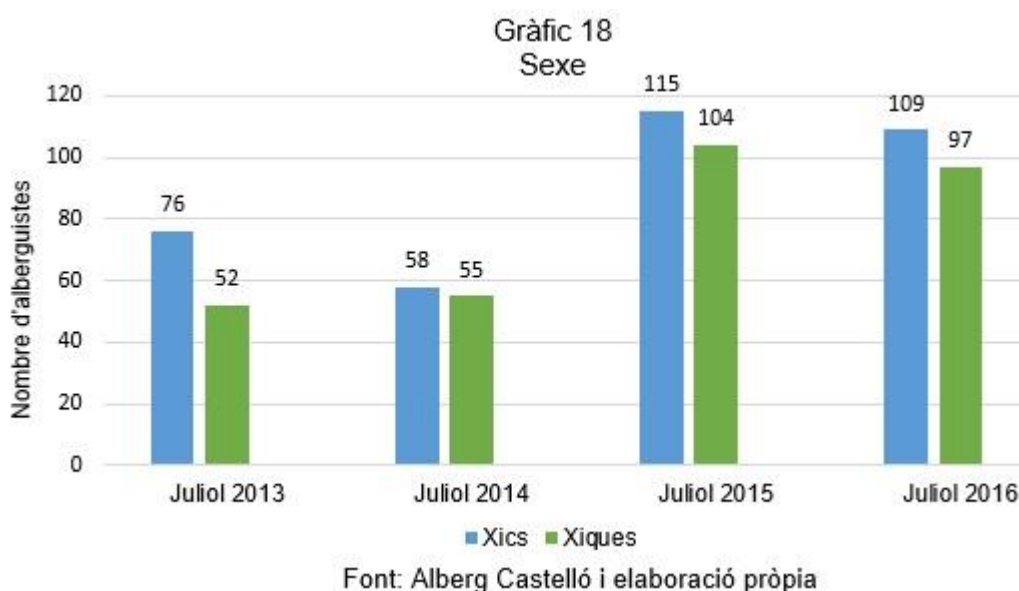
Font: Alberg Castelló i elaboració pròpia

Respecte a l'edat dels usuaris de l'alberg, aquests solen ser gent jove, ratificant a l'entrevistat qualificat 4. Al gràfic 17, s'observa com el domini per edats és alternatiu, el 2013 i 2016 hi ha més afluència de menors de 26 anys, i el 2014 i 2015 hi ha més usuaris

de majors de 26 anys. Durant el tres últims anys l'increment dels menors de 26 anys ha sigut important, fins al punt de triplicar el juliol de 2016 als majors de 26 anys. Per contra, l'afluència dels majors de 26 anys presenta una progressió ascendent els tres primers anys, fins que el juliol de 2016 pateix una reducció de més del 50% en el nombre d'alberguistes.

Quant al gènere dels usuaris dels albergs, el gràfic 18 mostra que l'any 2013 l'alberg va rebre un total de 76 alberguistes xics i 52 xiques, la màxima diferència entre sexes dels quatre anys registrats. La resta d'anys la diferència és mínima i a partir de l'any 2015 i 2016 el nombre d'alberguistes es dispara fins el doble de l'any 2014. Cal destacar que el sexe masculí és el que més afluència té durant els quatre anys analitzats.

Finalment, s'ha dut a terme una comparació entre l'alberg de Benicàssim i el de Castelló durant el juliol de 2014 i 2015, que són els únics mesos en que es poden comparar les mateixes variables. Respecte al lloc de procedència, l'alberg de Benicàssim presenta major aflluència d'alberguistes procedents de la Comunitat Valenciana tant en juliol de 2014 com de 2015, mentre que l'alberg de Castelló presenta més usuaris de la Comunitat Valenciana en juliol de 2014 i més d'altres comunitats autònomes en juliol de 2015. Quant a la modalitat d'alberguista, el juliol de 2014 i 2015 els dos albergs reben més alberguistes que van en grup que en les altres modalitats, tant individual com en família. Quant a l'edat de l'alberguista, l'alberg de Benicàssim durant el juliol de 2014 i 2015 rep més alberguistes menors de 26 anys, per contra, el de Castelló rep més alberguistes majors de 26 anys. I en referència al sexe, l'alberg de Benicàssim rep més xiques que xics els mesos de juliol de 2014 i 2015, mentre que l'alberg de Castelló rep més xics que xiques tant en juliol de 2014 com de 2015.

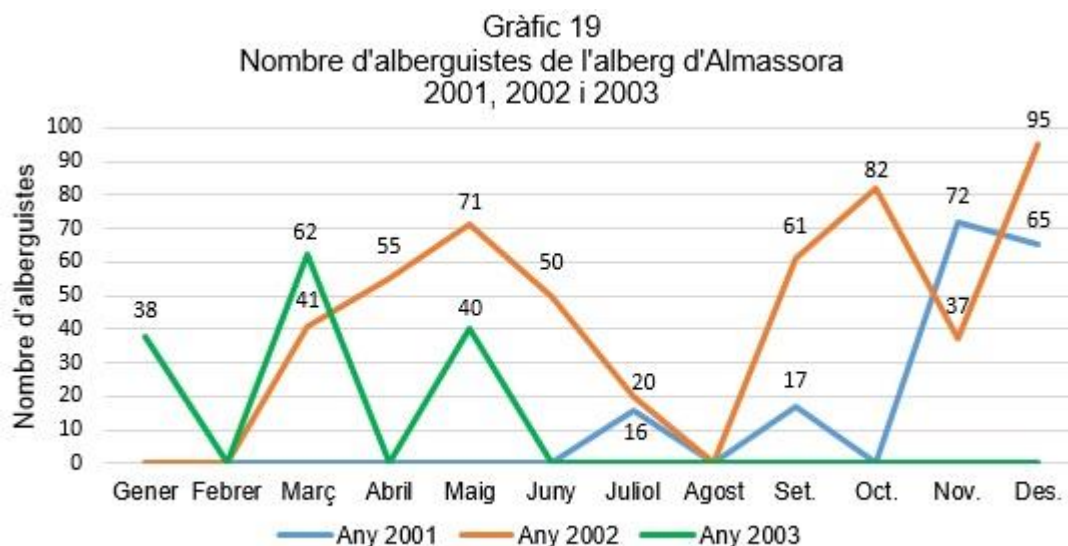
Anàlisi de l'alberg de Santa Quitèria d'Almassora

Aquesta anàlisi s'ha elaborat a partir de les dades d'ocupació de l'alberg d'Almassora dels anys 2001, 2002 i 2003. L'última vegada que es va obrir va ser de maig de 2001 fins a l'agost de 2003, per tant, les dades d'ocupació pertanyen a aquest període. Es disposa de les dades d'ocupació dels anys 2001 (de maig a desembre), l'any 2002 complet i l'any 2003 (de gener a agost), mes en el qual es va tancar l'alberg fins a dia d'avui que encara roman tancat. Cal dir, que l'alberg d'Almassora és de titularitat municipal i mentre va estar obert va ser gestionat per una empresa especialitzada en gestionar centres semblants i albergs d'altres poblacions. La gerència li va ser atorgada a aquesta empresa mitjançant un contracte d'arrendament efectuat per l'ajuntament d'Almassora després de traure a concurs públic la gestió de l'alberg.

En primer lloc, l'any 2001 l'alberg va estar obert durant huit mesos, amb un total de 396 pernотacions. L'any 2002 va estar obert tot l'any i es van realitzar 1081 pernотacions, i l'any 2003 va estar obert durant huit mesos, amb un total de 344 pernотacions. L'any 2002 és el que més pernотacions presenta. Els pics màxims d'ocupació de cada any no es donen durant els mateixos mesos, l'any 2001 el màxim nombre de pernотacions es va produir a l'estiu, al juliol, l'any 2002 a l'octubre i el 2003 al mes de gener.

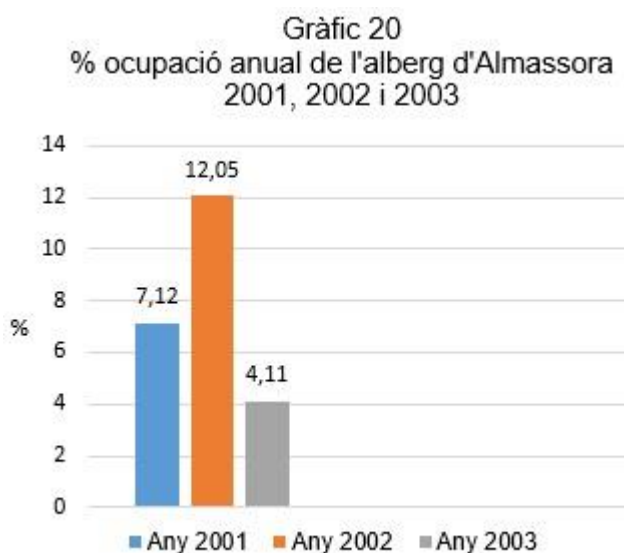
Al gràfic 19 s'aprecia l'evolució del nombre d'alberguistes. L'any 2001 l'alberg va rebre 170 alberguistes, el 2002 un total de 512 i el 2003 140 alberguistes. El nombre d'usuaris de l'alberg de l'any 2002 va triplicar els alberguistes dels altres anys, tenint en compte que el 2002 va estar obert els 12 mesos, mentre que la resta d'anys sols es comptabilitzen huit mesos. El pic màxim d'alberguistes es va produir el mes d'octubre

del 2002 i el mínim d'aquest període el setembre de 2001 (sense tenir en compte els mesos que no es va rebre cap alberguista).

Font: Ajuntament Almassora i elaboració pròpia

L'any 2001 l'alberg va estar ocupat durant 26 dies. Com es pot observar al gràfic 20, aquests dies representen el 7'12% d'ocupació anual. L'any 2002, l'alberg fou ocupat durant 44 dies, és a dir, el 12'05% d'ocupació anual, mentre que l'any 2003 l'alberg va ser utilitzat durant 15 dies, que suposen el 4'11% d'ocupació anual.

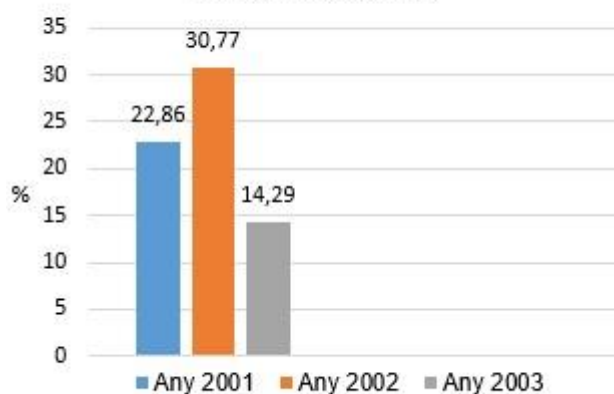
Font: Ajuntament Almassora i elaboració pròpia

La mitjana d'ocupació dels tres anys és molt baixa, està al voltant del

7'76%, i la major demanda es concentra durant els caps de setmana. L'any 2001, l'alberg fou ocupat durant 8 caps de setmana, l'any 2002 durant 16 i l'any 2003 durant 5, representant respectivament un 22'86%, un 30'77% i un 14'29% de l'ocupació anual dels caps de setmana.

Al gràfic 21, es pot observar que tampoc hi ha una regularitat en l'ús de l'alberg durant els caps de setmana. Convé destacar que dels 52 caps de setmana que té un any, l'alberg va estar lliure durant 36 caps de setmana l'any 2002 i els anys 2001 i 2003, de 35 caps de setmana en que l'alberg va estar obert, va estar lliure durant 27 i 30 caps de setmana respectivament.

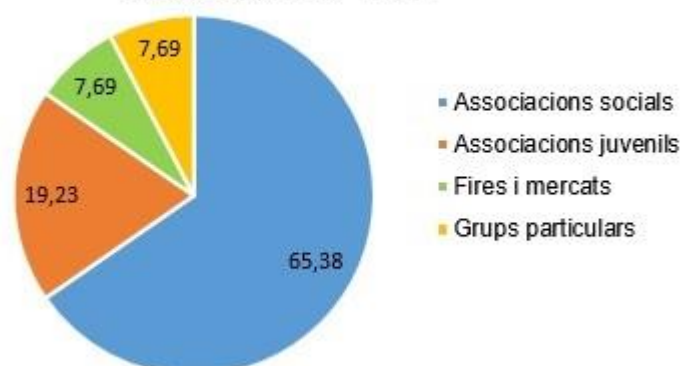
Gràfic 21
% ocupació anual dels caps de setmana
de l'alberg d'Almassora
2001, 2002 i 2003

Font: Ajuntament Almassora i elaboració pròpia

A continuació, s'ha dut a terme una anàlisi del percentatge d'ocupació de l'alberg d'Almassora segons els tipus d'associacions que el van freqüentar durant els anys 2001, 2002 i 2003. Al gràfic 22, es pot observar com l'any 2001 la màxima ocupació de l'alberg correspon a associacions socials amb un 65'38%, seguit d'associacions juvenils amb 19'23% i les fires i mercats amb un 7'69%, a l'igual que els grups particulars. Cal dir que les associacions socials que utilitzen l'alberg es dediquen a ajudar a gent amb risc d'exclusió social, gent amb trastorns mentals, menors, etc. Pel que fa a les associacions juvenils, la majoria corresponen a grups de *scouts*, que reben educació no formal i realitzen activitats de contacte amb la natura.

Gràfic 22
% d'ocupació de l'alberg d'Almassora segons el tipus
d'associacions - 2001

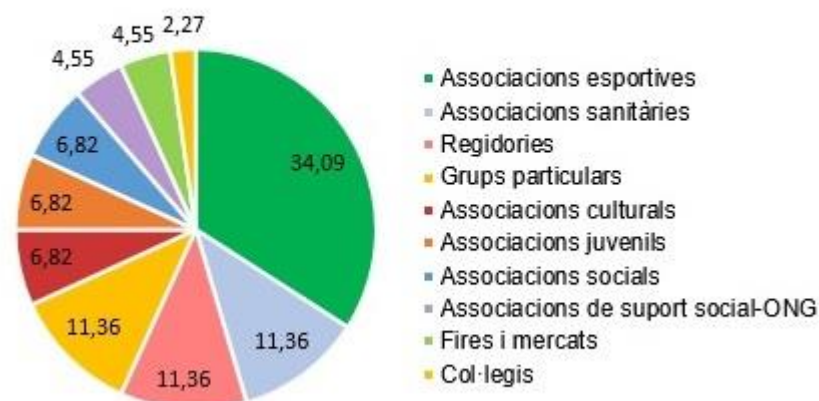
Font: Ajuntament Almassora i elaboració pròpia

Al gràfic 23 s'aprecia com l'any 2002 la màxima ocupació de l'alberg correspon a les associacions esportives amb un 34'09%, seguit d'associacions sanitàries, les regidories, i els grups particulars amb un 11'36% cadascun, les associacions culturals amb un 6'82%, seguit de la resta de les associacions. Aprofitant que les associacions esportives

estan entre les que més utilitzen l'alberg, cal dir que l'empresa que gestionava l'alberg d'Almassora també estava al càrrec de la piscina de Santa Quitèria, situada al mateix paratge, a pocs metres de l'alberg. És un entorn ideal per a la pràctica d'activitats esportives, aquest és el motiu pel qual l'empresa que dirigia l'alberg organitzava campus esportius, pretemporades de futbol, cursos d'iniciació i perfeccionament de natació, etc.

També cal afegir que l'empresa gestora treballava molt amb associacions sanitàries, sobretot amb discapacitats psíquics, ja que el paratge és un lloc tranquil i idoni per aquest perfil d'usuari.

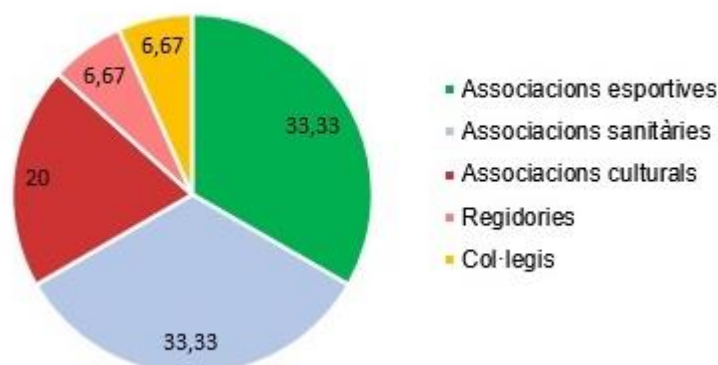
Gràfic 23
% d'ocupació de l'alberg d'Almassora segons el tipus d'associacions - 2002

Font: Ajuntament Almassora i Elaboració pròpia

Al gràfic 24, la màxima ocupació de l'alberg torna a correspondre a les associacions esportives amb un 33'33%, coincidint aquest percentatge amb les associacions

Gràfic 24
% d'ocupació de l'alberg d'Almassora segons el tipus d'associacions - 2003

Font: Ajuntament Almassora i elaboració pròpia

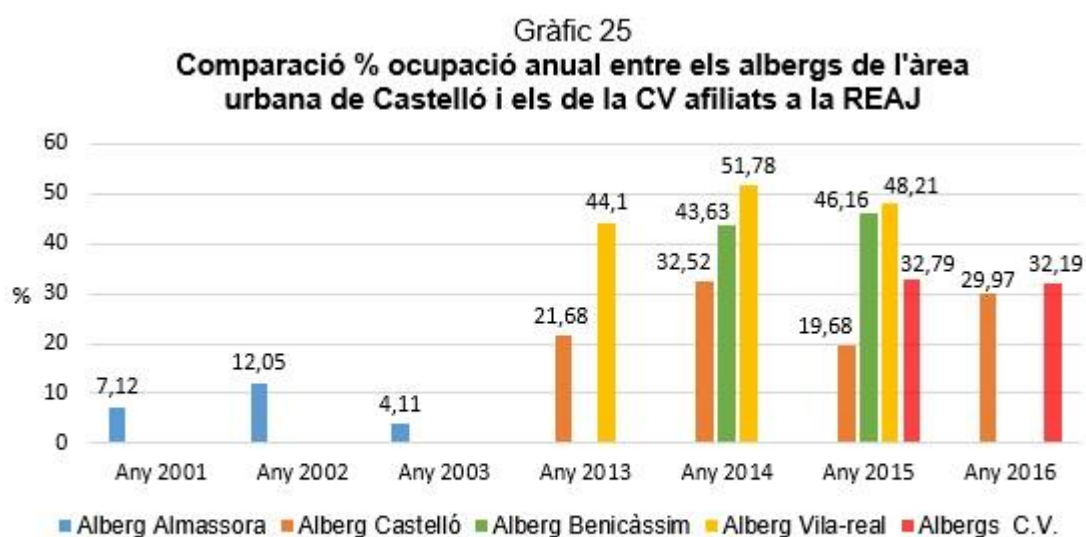
sanitàries, seguit d'associacions culturals amb un 20% i les regidories i els col·legis amb un 6'67 cadascun. S'ha de dir que el fet de que l'alberg estigui situat al costat del riu és un avantatge a l'hora de realitzar activitats aquàtiques, com el piragüisme.

Donat que els albergs d'Almassora i Vila-real presenten similituds tal com que són els dos municipals, el perfil d'usuari són associacions locals i del voltant i estan ubicats en un paratge natural, és pertinent fer una comparació en percentatge entre l'any de màxima ocupació de l'alberg d'Almassora, any 2002, i l'any de mínima ocupació de

l'alberg de Vila-real, any 2013. El primer presenta un 12'05% d'ocupació i el segon un 44'11%. Hi ha una gran diferència, l'ocupació de l'alberg de Vila-real triplica l'ocupació del d'Almassora. S'ha de matisar que els anys de la comparació no són els mateixos, ja que no es disposa de dades d'anys comuns.

I per a finalitzar l'anàlisi, s'ha elaborat una comparació del percentatge d'ocupació anual entre els albergs analitzats de l'àrea urbana de Castelló: l'alberg de Santa Quitèria d'Almassora, l'alberg de la Mare de Déu del Lledó de Castelló, l'alberg Argentina de Benicàssim, l'alberg de la Mare de Déu de Gràcia de Vila-real i el total d'albergs afiliats a la REAJ, de la Comunitat Valenciana, segons dades obtingudes de l'Agència Valenciana del Turisme. Cal recordar, que no tots els anys analitzats són comuns, ja que aquestes són les úniques dades disponibles.

Al gràfic 25, s'aprecien similituds entre les mitjanes d'ocupació anuals de l'alberg de Castelló i els de la Comunitat Valenciana i d'altra banda, les mitjanes d'ocupació de l'alberg de Benicàssim i de Vila-real també són semblants. Segons *l'enquesta d'ocupació en albergs de la Comunitat Valenciana 2016*, elaborada per l'Agència Valenciana del Turisme, Catalunya ocupa la posició número 1 del rànquing d'ocupació en albergs de l'any 2016, amb un 43'53%, en segon lloc es troba la Comunitat de Madrid amb un 35'60% i en tercera posició la Comunitat Valenciana amb un 32'19%. Cal ressaltar que tant l'ocupació dels albergs de Benicàssim (2014 i 2015) com el de Vila-real (2013, 2014 i 2015) supera la mitjana d'ocupació anual dels albergs a nivell nacional, tant els de Catalunya com els de Madrid.

Font: Ajuntament Almassora, Ajuntament Castelló, Ajuntament Benicàssim, Tourist Info Vila-real, Agència Valenciana del Turisme i elaboració pròpia

7. Propostes

Una vegada analitzada la situació en la que es troben els quatre albergs de l'àrea urbana de Castelló objecte d'estudi i les visions dels informants qualificats sobre els albergs, es presenten una sèrie de propostes que es consideren viables per a la millora del funcionament dels albergs i augmentar el seu rendiment. En primer lloc, cal recordar que els albergs de Vila-real i Almassora són municipals i es troben en un paratge natural, encara que aquest últim es manté tancat. I en segon lloc, no s'ha d'oblidar que els albergs juvenils de Castelló i Benicàssim estan afiliats a la REAJ i a HI, el primer és un alberg urbà i el segon està situat davant de la platja. Així doncs, partint de la premissa de que cadascú presenta característiques molt diferents, tant pel que fa a la forma d'administració, ubicació, titularitat, etc., es va a proposar una sèrie d'iniciatives de caràcter general, aplicables per als quatre albergs i posteriorment, propostes individualitzades per a cadascun.

La primera proposta és la creació d'una xarxa urbana dels quatre albergs de l'àrea urbana de Castelló, aprofitant la diferent ubicació de cadascú d'ells i la seua proximitat al mateix temps. Hem vist com el fet de pertànyer a xarxes d'albergs, dotades d'una gestió eficient, pot produir beneficis. Aquesta proposta inclou la reobertura de l'alberg d'Almassora, cas de ser possible. La proposta en comú que es planteja és la de crear sinergies entre els albergs dels diversos municipis estudiats. La creació d'un fort vincle de connexió entre tots aquests, el donar-se suport mútuament els uns als altres, beneficiaria de manera global tot el territori de l'àrea urbana de Castelló. Allò que es proposa és la creació d'un producte global, que sigui capaç de moure diferents col·lectius i associacions amb l'atractiu de conèixer els territoris més propers i generar un discurs enriquidor sobre la comarca. La xarxa no sols aniria destinada a un públic local, sinó també a un públic d'altres comunitats. Els albergs podrien crear itineraris rotatius i les associacions podrien desenvolupar les seues activitats en els diferents albergs, activitats diferents, però que al mateix temps, que es pogueren complementar amb els seus albergs veïns. Per a dinamitzar la xarxa, els albergs podrien oferir ells mateixos les seues pròpies activitats o bé, treballar amb empreses especialitzades en activitats d'oci educatiu, esportives, etc. Ara bé, el fet de crear una xarxa urbana d'albergs no hauria d'afectar a les dinàmiques positives o singularitats pròpies que tinguin els albergs. És dir, aprofitant la singularitat de cada alberg, es podria reforçar la seua identitat presentant cadascú una oferta diferent, però que sigui complementària a la dels altres. Per exemple, l'alberg de Vila-real, aprofitant les instal·lacions esportives de la ciutat i els tornejos que se celebren, seria atractiu per al segment de públic que practica esport, l'alberg de Benicàssim per als assistents als festivals de música de la

ciutat, l'alberg de Castelló per als interessats en el patrimoni i cultura i el d'Almassora, en cas reobertura, per als interessats en activitats esportives i aquàtiques. Cal dir, que aquest suggeriment de tematització dels albergs no exclou a la resta d'usuaris sinó que pretén donar-li identitat i imatge.

Després de que la xarxa urbana hagués passat un període d'adaptació i dinamització, la segona proposta és l'afiliació dels albergs de Vila-real i Almassora a la Xarxa Espanyola d'Albergs Juvenils (REAJ), seguint les directrius i normativa exigides. A l'estar adscrits a la REAJ i a HI, figurarien en la *web* de la xarxa i obtindrien publicitat a nivell nacional i internacional, podrien rebre més usuaris i optar a programes d'intercanvis juvenils i altres activitats organitzades per la REAJ. En el cas de l'alberg de Vila-real, s'ha de tenir en compte que l'alberg té preferència per les associacions i grups locals i del voltant, que és el públic fidel, que ha estat utilitzant aquestes instal·lacions des de sempre. Aleshores, es podria pactar un conveni entre la REAJ i l'Ajuntament de Vila-real, en cas de ser possible, per a oferir als alberguistes la utilització de l'alberg durant les dates en les que es troba lliure i no està ocupat per les entitats locals que tenen prioritat. A més, açò ajudaria a augmentar l'afluència d'usuaris entre setmana, permetent equilibrar l'ocupació de l'alberg durant tot l'any.

La tercera proposta va dirigida als quatre albergs, i és fomentar i potenciar la promoció cap als col·lectius més desfavorits, bé siguin discapacitats o grups en risc d'exclusió social, donat que les instal·lacions dels albergs són adequades i còmodes per aquest perfil d'usuari, que sol necessitar més atenció. Els albergs cobren un valor important per aquests tipus d'usuaris, no sols perquè disposen d'allotjament i equipaments a prop de casa, sinó per l'acció dels voluntaris que afavoreixen la integració social.

La quarta proposta també va destinada als quatre albergs. Aquesta consisteix en dotar-los de noves tecnologies. Tal i com presentàvem amb els perfils *Millenials*, cal proporcionar una connexió estable a internet, ja que la majoria no disposen d'ella. Tenir *wifi* hui en dia hauria de ser un requisit indispensable, ja que la major part d'alberguistes són gent jove, que utilitzen a totes hores aparells tecnològics: mòbils, ordinadors portàtils, *tablets*, etc.

La cinquena proposta va dirigida a l'alberg juvenil Argentina de Benicàssim. Se sap que una dècada enrere l'alberg rebia molts turistes internacionals (Estats Units, Austràlia...), en canvi, actualment la major part dels alberguistes són nacionals. Aleshores, seria aconsellable tornar a captar aquest públic estranger, mitjançant campanyes de màrketing. A més a més, aprofitant que en Benicàssim tenen lloc molts festivals musicals (FIB, Rototom Sunsplash...) seria convenient captar molts dels assistents que acudeixen

a aquests, a través de la realització de campanyes publicitàries que puguin fer interessant l'estada en un espai d'encontres de cultures com és un alberg.

Com que l'alberg de Castelló sols funciona com a tal durant un mes (o mig) a l'any, naix la sisena proposta. S'hauria de plantejar seriosament la creació d'un alberg juvenil en Castelló ciutat, com a espai de referència en la capital i generador de fluxes, integracions i sinergies al territori, que funcionés tot l'any.

8. Conclusions

Com a conclusions d'aquest projecte, es troba que cadascun dels quatre albergs analitzats de l'àrea urbana de Castelló presenta una dinàmica diferent, tant pel que fa a la seua titularitat com al tipus de gestió. En primer lloc, l'alberg de la Mare de Déu de Gràcia de Vila-real és de titularitat pública, és municipal i per tant, està gestionat per l'ajuntament i no està afiliat a la REAJ. L'alberg juvenil Argentina de Benicàssim és l'únic dels quatre que funciona com a alberg juvenil durant tot l'any. Pertany a la Xarxa Valenciana d'Albergs Juvenils i la seua planificació i gestió correspon a l'Institut Valencià de la Joventut. La Xarxa Valenciana d'Albergs Juvenils és membre de ple dret de *Hostelling International*, per això, l'alberg de Benicàssim està afiliat a la REAJ i a HI. L'alberg-residència juvenil Mare de Déu del Lledó de Castelló funciona com a residència juvenil d'estudiants durant quasi tot l'any, excepte el mes de juliol o l'última quinzena d'aquest, en el qual funciona com a alberg juvenil. També està adscrit a la REAJ i a HI, i la seua gestió la du a terme l'IVAJ. D'altra banda, l'alberg de Santa Quitèria d'Almassora és de titularitat municipal i no està afiliat a la REAJ ni a HI. Actualment, roman tancat des de l'any 2003. L'alberg es va construir en la dècada dels 80, i des d'un principi s'utilitzava molt puntualment. Se li donava un ús molt esporàdic i romania tancat excepte quan era sol·licitat per algun grup o alberguista, allotjant-se gratuïtament. A finals de l'any 1992, es van utilitzar les instal·lacions per a allotjar a refugiats de Bòsnia, que fugien de la guerra dels Balcans, els quals van estar vivint a l'alberg durant 9 mesos. Després es va tornar a utilitzar com a alberg, seguint la mateixa línia que anteriorment, és a dir, de manera no molt regular, fins l'any 1999 que es va tornar a tancar. L'any 2001, la gerència d'aquest va ser cedida a una empresa especialitzada en gestionar centres similars, mitjançant un contracte d'arrendament. Aquesta empresa es va encarregar de l'administració de l'alberg, des de maig de l'any 2001 a l'agost de 2003. És durant aquest període quan l'alberg va funcionar realment com a tal. Des de 2003 fins a dia d'avui, any 2017, l'alberg roman tancat.

En síntesi, en un àrea de 20 km es troben quatre albergs amb una heterogeneïtat molt notable. Uns són municipals, com el de Vila-real i Almassora. El primer, gestionat per

l'Ajuntament, és utilitzat majoritàriament per associacions del municipi sense ànim de lucre i per grups i entitats locals i de pobles del voltant. L'alberg d'Almassora en el període de més activitat, de 2001 a 2003, estava gestionat mitjançant una subcontractació, i era freqüentat principalment per associacions esportives, associacions socials (grups de discapacitats) i també per col·legis. En canvi, els albergs de Benicàssim i Castelló estan afiliats a la REAJ i segueixen les directius marcades per l'IVAJ. El primer és l'únic que treballa al 100% com alberg juvenil tot l'any, mentre que el de Castelló utilitza una fórmula mixta, és residència d'estudiants i alberg juvenil a la vegada però no coincidint en el temps. Així doncs, veiem quatre maneres distintes d'administrar els albergs amb dades d'ocupació diferents. En el cas de Vila-real i Benicàssim amb resultats notables, fruit d'una bona gestió. En el de Castelló amb resultats òptims, pel que fa a la residència i altament condicionat per aquesta funció, però, millorables quan funciona com a alberg. I respecte a l'alberg d'Almassora, és difícil de valorar, ja que no ha hagut una continuïtat en el temps. Durant els anys que va estar administrat per l'empresa externa, aquesta va tindre bona predisposició, planificant diverses iniciatives i projectes per a dur a terme, fins i tot col·laborava amb altres albergs de la Comunitat Valenciana. No obstant això, els resultats no van ser molt acceptables. Encara que, si es compara amb el període inicial, en el qual no s'utilitzava regularment, els resultats van millorar.

En segon lloc, els albergs juvenils van lligats al concepte de viatge, de turisme. El fet de visitar un alberg juvenil comporta obligatòriament la realització d'un desplaçament, és a dir, va vinculat a la mobilitat. Dels quatre albergs analitzats, el de Vila-real rep més alberguistes locals i els altres albergs en reben més de la Comunitat Valenciana, d'altres comunitats autònomes i de l'estranger. El que més importa de la mobilitat dels alberguistes no és tant la procedència d'aquests, encara que també, sinó els beneficis que implica, ja que fomenta que la gent pugui relacionar-se, descobrir noves cultures, créixer com a persona, desenvolupar capacitats i aptituds, en definitiva, viatjar implica veure el món des d'altres punts de vista.

En tercer lloc, cal esmentar també la gran simbiosi existent entre l'alberguisme i l'educació no formal. L'alberg juga un paper clau a l'hora de treballar l'oci educatiu amb xiquets i joves. En els quatre albergs analitzats es fomenta l'educació no formal, en major o menor grau, destacant sobretot l'alberg de Benicàssim, on constantment reben grups d'escolars amb monitors. Per tant, l'alberg juvenil és un lloc molt adequat per a desenvolupar aquest tipus d'educació. La realització d'activitats extraescolars, acampades, cursos de formació, etc., basades en la diversió, joc i animació, atorguen als joves una experiència enriquidora i profitosa per al seu futur. Són experiències clau

en el procés de formació i creixement dels menuts. Cal remarcar que cap dels quatre albergs organitza les activitats que allí es realitzen, aquestes són planificades pels grups, associacions, monitors, etc. que els visiten.

És un fet totalment constatat que hi ha un vincle entre la participació juvenil i els albergs. De tots els establiments turístics d'allotjament, l'alberg, junt amb alguns càmpings, és l'únic que promou la participació dels joves en la societat. Aquesta participació és essencial, no sols per a la societat sinó també per al propi creixement personal. La participació juvenil es realitza molt freqüentment mitjançant el voluntariat. Un bon exemple, són els casos dels albergs juvenils de Benicàssim i Castelló, on hi ha joves que treballen com a monitors i ajuden a persones amb discapacitat. A l'alberg de Vila-real la participació es du a terme a través d'entitats juvenils amb monitors, on els joves desenvolupen i adquireixen noves capacitats i competències. Cal destacar que, més enllà de la socialització i el creixement dels joves, la participació juvenil juga un paper molt important en l'àmbit del turisme. Un bon exemple es troba als albergs on els voluntaris ajuden a grups en risc d'exclusió social i duen a terme una valuosa tasca per lluitar contra la discriminació, afavorir la integració social d'aquells col·lectius i evitar la seua estigmatització.

Malgrat que els albergs no estan ideats per a l'emancipació dels joves, sí que juguen un paper important en el procés previ a l'emancipació d'aquests. Durant l'estada d'un jove en un alberg juvenil, aquest es veu immers en una sèrie de situacions noves a les que ha de fer front, valent-se per si mateix, ja que no compta amb l'ajuda dels pares. La presa de decisions i el fet d'assumir responsabilitats pròpies es concep com una mena d'entrenament cap a una vida independent, on els joves van aprenent a relacionar-se, fora de la protecció més immediata de la família. Aquestes experiències constitueixen una preparació prèvia a l'emancipació definitiva. Per tant, l'alberg té un rol important en la transició a la vida adulta.

També cal dir que, la rendibilitat prioritària dels tres albergs en funcionament no és l'econòmica, sinó la rendibilitat social, és dir, quan un alberg s'utilitzi per a donar un servei públic, des del punt de vista del foment de la convivència, de compartir, de relacionar-se, sempre es dona una rendibilitat social.

Per concloure, cal dir que aquest projecte és de plena actualitat, ja que recentment el Consell de la Comunitat Valenciana ha aprovat el projecte de Llei de Polítiques Integrals de Joventut, que fomenta la participació dels joves. Aquest treball està clarament vinculat a la joventut, ja que el principal públic dels albergs són els joves.

En l'àmbit personal, m'agradaria expressar que la realització d'aquest projecte m'ha permès posar en pràctica molts dels coneixements adquirits durant el Grau en Turisme i ampliar el meu bagatge. No ha sigut una tasca fàcil, ja que no hi havia cap treball de referència i per a trobar certa informació, s'ha hagut de fer una recerca activa i persistent. Però, sense dubte, ha valgut la pena i valoro positivament l'experiència d'integrar dades de fonts disperses i de més difícil accés o connexió.

Finalment, aquest projecte suposa una primera aproximació als albergs de l'àrea urbana de Castelló i s'és conscient, en tot moment, de les limitacions d'aquest treball, ja que encara queden moltes qüestions en les que aprofundir. Podem pensar, per exemple, en una necessària anàlisi de les demandes concretes de les associacions de tota l'àrea urbana, o d'una recerca de les possibilitats per a una oferta ajustada a les escoles d'aquest entorn. Així doncs, no és un tema que es pugui donar per tancat sinó que deixa obertes una sèrie de possibilitats i línies d'investigació, per a que en un futur es pugui ampliar més aquest treball.

9. Bibliografia

ABC (2014): *Turismo de borrachera: localizado y enquistado*.

<http://www.abc.es/sociedad/20140821/rc-turismo-borrachera-localizado-enquistado-201408211544.html>

Acadèmia Valenciana de la Llengua

<http://www.avl.gva.es/dnv>

Agabo, F., Escobar, P. i Lobo, A. (2012): *Necesidad de un sistema específico de información para la gestión en el subsector de albergues juveniles*. V Jornadas de investigación en Turismo. Universidad de Sevilla, Facultad de Turismo y Finanzas. Edición Digital @tres, S.L.L., Sevilla, pp. 638-640.

Ajuntament de Barcelona, Regidoria d'Adolescència i Joventut (2016): *Adolescència i Joventut*. Carnets útils.

https://w110.bcn.cat/portal/site/Joves/menuitem.fcc7c99428df85297ca47ca4a2ef8a0c/index24f4.html?vnextoid=0371a29f5a6a8210VgnVCM10000074fea8c0RCRD&vnextchannel=0371a29f5a6a8210VgnVCM10000074fea8c0RCRD&lang=ca_ES

Ajuntament de Barcelona, Regidoria d'Adolescència i Joventut (2016): *Adolescència i Joventut*. Allotjament.

https://w110.bcn.cat/portal/site/Joves/menuitem.fcc7c99428df85297ca47ca4a2ef8a0c/index37e8.html?vnextoid=c1c1a29f5a6a8210VgnVCM10000074fea8c0RCRD&vnextchannel=c1c1a29f5a6a8210VgnVCM10000074fea8c0RCRD&lang=ca_ES

Ajuntament de Vila-real (2016): *Vila-real llança la marca Ciutat de la Salut i l'Esport i obre el projecte a la ciutadania per a ser referents en turisme esportiu i familiar*.

http://www.vila-real.es/portal/p_20_contenedor1.jsp?seccion=s_fnot_d4_v1.jsp&contenido=34975&tip o=8&nivel=1400&layout=p_20_contenedor1.jsp&codResi=1&language=ca&codMenu=674

Albergue en Barcelona - Twentytú Hostel Barcelona

www.twentytu.com/es/

Arniches, C. i Martín, E. (1927): *La arquitectura y la vida: Refugio automobilista*. Diario *El Sol*, 23 de octubre, sección la Arquitectura y la Vida, 1927.

Borrego, A. (2011): *Administración y control de la actividad hotelera y de restauración a través del USALI (Uniform System of Accounts for Lodgin Industry)*. Análisis y Soluciones de Gestión, SLU, Sevilla, p. 17.

Canalis, X. (2013): *Turismo joven, de nicho a segmento estratégico*. Revista *Hosteltur*, febrero 2013, pp. 134-135.

Cattan, N. (2014): *Movilidad espacial*. Enciclopèdia electrònica Hypergeó.

<http://www.hypergeo.eu/spip.php?article543>

Cobeña, M^a del Mar (2014): *Flashpacker, el backpacker con estilo*. *Comunicae.es*

<http://www.comunicae.es/nota/flashpacker-el-backpacker-con-estilo-1061503/>

Comas, D. (2007): *Las políticas de juventud en la España democrática*. Editado por el Instituto de la Juventud. Madrid, febrero de 2007, pp. 66-67.

Consortio MOB GAE (2015): *Movilidad como fuente de crecimiento personal y profesional, autonomía y empleabilidad*. Informe de investigación.
<http://www.mobgae.eu/wp-content/uploads/2015/07/MOB-GAE-Summary-Spanish.pdf>

Conte, V. G. (2009): *Hostels en Argentina*. Universidad Nacional de Mar de Plata. Facultad de Ciencias Económicas y Sociales. Licenciatura en Turismo, pp. 38-39.

Coombs, Ph. (1968, trad. 1971): *La crisis mundial de la educación*. Barcelona: Península.

Coombs, Ph., Prosser, R. i Ahmed, M. (1973a): *New Paths To Learning for Rural Children and Youth* (International Council for Educational Development for UNICEF).

Cordero, D. i Baquero, C.S. (2013): *El boom del alojamiento low cost*. Diario El País.
http://ccaa.elpais.com/ccaa/2013/03/28/catalunya/1364494391_485338.html

De la Rosa, J. M., Ramon, D., Hinojosa, V., Vargas, A. i Canalis, X. (2013): *Millennials, el target de moda del turismo*. Revista Hosteltur 232, pp. 5-8.

De Marco, S. i Sorando, D. (2014): Informe *Juventud necesaria: consecuencias económicas y sociales de la situación del colectivo joven*. Consejo de la Juventud de España, pp. 10, 23-24.

Diccionari General de la Llengua Valenciana
<http://diccionari.llenguavalenciana.com/general/consulta?t=alberc>

Enciclopèdia.cat. El cercador de referència en català
<http://www.enciclopedia.cat/search/enciclopedies/alberg>

EPA de España 2017 - Datosmacro.com
<http://www.datosmacro.com/paro-epa/espana>

Esping-Andersen, G. (2000): *Fundamentos sociales de las economías post-industriales*. Barcelona: Ariel.

Fanjul, S.C. (2012): *Así son los nuevos albergues*. Diario El País. El Viajero.
http://elviajero.elpais.com/elviajero/2012/10/11/actualidad/1349957705_825262.html

Fanjul, S.C. (2013): *Hostels que molan*. Diario El País. El Viajero.
http://elviajero.elpais.com/elviajero/2013/11/21/actualidad/1385050312_224233.html

Fennes, H. i Otten, H. (2008): *Quality in non-formal education and training in the field of European youth work*.
www.salto-youth.net/downloads/4-17-1615/TrainingQualityandCompetenceStudy.pdf

Gallery Hostel. Porto.
<http://www.gallery-hostel.com/es/gallery-hostel/quienes-somos/>

Generalitat Valenciana (2017): *El Consell aprueba el proyecto de Ley de Políticas Integrales de Juventud de la Comunitat Valenciana*.

http://www.gva.es/va/inicio/area_de_prensa/not_detalle_area_prensa?id=705642

Gentile, A. (2013): *Emancipación juvenil en tiempos de crisis. Un diagnóstico para impulsar la inserción laboral y la transición residencial*. Fundación Alternativas. Madrid, p.7.

Gil, E. (1993): *Futuro incierto*. Editorial Anagrama, Barcelona. p. 88.

Gil, E. (2002): *Emancipación tardía y estrategia familiar*. Revista de Estudios de Juventud nº 58/02. Emancipación y familia. pp. 1-2.

<http://www.injuve.es/sites/default/files/articulo1.pdf>

Gil, E. i Garrido, L. (2002): *Estrategias familiares*. Madrid: Alianza. pp. 13-36

Gil, E. (2007): *L'autonomia personal com a objectiu prioritari*. Revista Joventut i polítiques de joventut: 25 aportacions. Col·lecció Documents de Treball, Sèrie Igualtat i Ciutadania, 9, Barcelona. pp. 85-89.

https://www.diba.cat/c/document_library/get_file?uuid=11a06c9b-6e36-4d79-aae9-1a43db10cdec&groupId=7294824

Graham, H. (1962): *Richard Schirrmann, the first youth hosteller. A biographical sketch*. Editado por International Youth Hostel Federation, Copenhagen.

Hannam, K. i Diekmann, A. (2010): *From backpacking to flashpacking: developments in backpacker tourism research*, Hannam, K. i Diekmann, A. (Eds.). *Beyond Backpacker Tourism. Mobilities and experiences*. Bristol, Channel View Publications, pp. 1-7.

Hihostels.ca (2014): *Richard Schirrmann: The hostelling history begins in 1909*

<http://hicanada.netedit.info/1062/Home/About-HI-Canada/Our-History/Richard-Schirrmann/index.hostel>

Hostelling International

<https://www.hihostels.com/es/pages/400>

<https://www.hihostels.com/es/pages/407>

<https://www.hihostels.com/es/pages/408>

Hostelworld.com

http://www.spanish.hostelworld.com/hosteldetails.php/Jumbo-Stay-STF-IYHF/Estocolmo/32242?dateFrom=2016-06-28&dateTo=2016-07-01&number_of_guests=2&sc_pos=10

<http://www.spanish.hostelworld.com/hosteldetails.php/Adventure-Queenstown-Hostel/Queenstown/46937>

Howe, N. i Strauss, W. (2000): *Millennials Rising: The Next Great Generation*. Editat per Vintage Books. A Division of Random House, Inc. New York, p. 4.

INE (2017): Encuesta de Població Activa (EPA). Primer trimestre de 2017, p.5.
<http://www.ine.es/daco/daco42/daco4211/epa0117.pdf>

Injuve (2014): *Nuevos programas en albergues juveniles*
<http://www.injuve.es/movilidad-y-ocio/noticia/nuevos-programas-en-albergues-juveniles>

Kaufmann, V., Bergman, M., i Joye, D. (2004): *Motility: Mobility as Capital*. Revista: International Journal of Urban and Regional Research, Volumen 28, nº 4, pp.745-756.

López, B. - REAJ (2015): *X Encuentro de Directores de Albergues Juveniles REAJ*. Hostelling International, pp. 6-7
http://www.reaj.com/images/descargas/encuentro_2015/HostellingInternationalBriandaLopez.pdf

Martín-Cabello, A. (2014): *El turismo backpacker en Chile como expresión de una subcultura juvenil global*. Cuadernos de Turismo, nº 34, pp. 167, 168, 170.

Melo, J. i Miret, P. (2010): *Transición a la vida adulta en España: una comparación en el tiempo y en el territorio utilizando el análisis de entropía*. Revista Española de Investigaciones Sociológicas, nº 131, p.75.
http://www.reis.cis.es/REIS/PDF/REIS_131_031277971684661.pdf

Montoya, S. (2015): *X Encuentro de Directores de Albergues Juveniles REAJ*. Hostelling International, pp. 3,4,12
http://www.reaj.com/images/descargas/encuentro_2015/REAJporquemerecelapenaestarenREAJSergioMontoya.pdf

Moreno, A. (2007): *Incidencia de las políticas familiares en el empleo femenino en los estados de bienestar del Sur de Europa en perspectiva comparada*. Papers. Revista de Sociologia, nº 86. p.75.

Moreno, A., López, A. i Segado, S. (2012): *La transición de los jóvenes a la vida adulta*. Crisis económica y emancipación tardía. Colección Estudios Sociales, nº 34. Barcelona. Obra social "la Caixa". p. 14.
http://prensa.lacaixa.es/obrasocial/show_annex.html?id=25828

Muñoz de Escalona, F. (2004): *Autopsia del Turismo: El vencimiento de la distancia*. Editado en Oviedo por eumed-net. p.112
<http://www.eumed.net/cursecon/libreria/2004/fme/fme.htm>

Observatorio de Emancipación. Consejo de la Juventud de España.
<http://www.cje.org/es/publicaciones/novedades/observatorio-emancipacion-primer-semester-2016/>
<http://www.cje.org/descargas/cje6922.pdf>
<http://www.cje.org/descargas/cje6963.pdf>

Pastor, M. (2001): *Orígenes y evolución del concepto de educación no formal*. Revista Española de Pedagogía. Año LIX, nº 220, sept.-dic. 2001, pp.525-544. <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/23701.pdf>

Patecas (2005). Documento normativo. Generalitat Valenciana. http://www.cma.gva.es/areas/urbanismo_ordenacion/planos/patecas/normativa/normativa.pdf

Portal Europeo de la Juventud (2015): *La participación juvenil: una oportunidad para el futuro*. http://europa.eu/youth/es/article/50/23897_es

Premat, C., Alcántara A. i Giner, A. (2015): *Treballar des dels joves i per a ells és educar en la participació des de la participació*. http://ejoventut.gencat.cat/ca/detalls/Article/51_article_Guia_Jove

Reaj: Home

<http://www.reaj.com/carn%C3%A9/faq-carn%C3%A9-de-alberguista.html>

Real Academia Española

<http://dle.rae.es/?id=1XOT8ne>

Riera, J. i Civís, M. (2008): *La pedagogía profesional del siglo XXI*. Revista Educación XXI, núm. 11, pp.133-154. Universidad Nacional de Educación a Distancia. Madrid. <http://www.redalyc.org/pdf/706/70601107.pdf>

Rodríguez, J. (2007): *Colegio Menor de Juventudes Santa María de la Rábida*. Junta de Andalucía <http://www.juntadeandalucia.es/cultura/archivos/web/DetalleFonColPdf?d=pdf&id=6967>

Rodríguez, M. (2013): *La red de alojamientos turísticos del Estado*. Génesis y Desarrollo (1928-1940). Universidad Politécnica de Madrid, 2013, pp. 224, 235, 237-238.

Rodríguez, P. (2015): *Almassora abre su albergue para refugiados como hizo con Bosnia*. El Periódico Mediterráneo. http://www.elperiodicomediterraneo.com/noticias/comarcas/almassora-abre-albergue-refugiados-hizo-bosnia_951081.html

Ruiz, J. (2007): *La movilidad en la Sociedad española*. Nomadismo y Étopía. Madrid, Academia Europea de Ciencias y Artes. <http://www.academia-europea.org/pdf/Movilidad.pdf>

Sánchez M. i López, A. (2010): *El movimiento alberguista: El placer de compartir*. IE Business School, p. 43.

Sobre Reaj-Reaj

<http://www.reaj.com/images/descargas/DOCUMENTO%20WEB%20SOSTENIBILIDAD.pdf>

Sørensen, A. (2003): *Backpacker Ethnography*, Annals of Tourism Research, vol. 30, nº 4, pp. 847-867.

Urry, J. (2002): *Mobility and proximity*. *Sociology*, 36 (2), pp. 255-274

Van de Velde, C. (2005): *La entrada en la vida adulta. Una comparación europea*. Revista de Estudios de Juventud, nº 71. INJUVE. Madrid. pp. 57-66
http://www.injuve.es/sites/default/files/revista71_5.pdf

Van de Velde, C. (2008): *Fer-se adult. Sociologia comparada de la joventut a Europa*. Col·lecció Aportacions, 34. Observatori Català de la Joventut. Generalitat de Catalunya. Barcelona. pp. 13-35.
http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/JOVENTUT_documents/arxiu/publicacions/col_aportacions/aportacions_34.pdf

Vargas, A. (2013): *Hostels, alojamientos de nueva generación*. Revista Hosteltur, abril 2013, pp.16-17.
http://static.hosteltur.com/web/uploads/2013/04/Hostels_alojamientos_de_nueva_generacioEn_1.pdf

WYSE Travel Confederation

<https://www.wysetc.org/sector-associations/istc/>

Xarxa Valenciana d'Albergs Juvenils IVAJ.GVA JOVE (2011)

http://www.gvajove.es/ivaj/opencms/IVAJ/va/tiempo/instalaciones_GvaJove/Albergues_Comunitat_Valenciana

10. Annex

A continuació, es presenta la bateria de temes utilitzada a les entrevistes a informants qualificats. Són entrevistes obertes semi-estructurades. Hi ha dos models d'entrevista amb diferents temes (i preguntes) segons la persona entrevistada, responent als diferents perfils de gestió que ocupen.

Els temes del primer model d'entrevista, corresponen a l'informant qualificat de l'IVAJ i els temes del segon model d'entrevista, corresponen a la resta d'informants qualificats, als directors dels albergs analitzats i regidors dels Ajuntaments.

MODELS D'ENTREVISTA	INFORMANTS QUALIFICATS	TEMES DE LES ENTREVISTES
Model d'entrevista 1	Informant qualificat de l'IVAJ	-Concepte i funció d'alberg-Perfil d'usuari dels albergs-Educació-Participació juvenil-Precarietat laboral-Emancipació-Utilització de les TIC-Futur dels albergs
Model d'entrevista 2	Directors d'albergs i regidors d'Ajuntaments	-Oferta del municipi-Oferta de l'alberg-Perfil de l'usuari i l'aflluència-Avantatges i mancances de l'alberg-Estacionalitat-Tendències constructives dels albergs-Valoració de l'alberguista-TIC (Tecnologies de la Informació i la Comunicació)-Crisi-REAJ i HI-Intrusisme-Regulació dels albergs-Futur dels albergs